

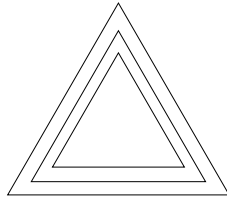
MODE VS. KONST

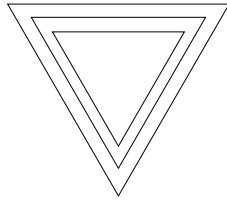
EXAMENSARBETE

FRIDA ESSÉN

2 0 1 2

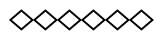

MODE VS. KONST

MODE VS. KONST

-två levande
vetenskaper-

FRIDA ESSÉN
EXAMENSARBETE
YRKESHÖGSKOLAN NOVIA

A B S T R A K T

Yrkeshögskolan Novia
Utbildningsprogrammet för Formgivning
Formgivare (YH)
Inriktning Beklädnad, Åbo

EXAMENSARBETE

Skribent	Frida Essén
Titel	Mode vs. Konst - Två levande vetenskaper
Språk	Svenska
Sidantal	105
Nyckelord	Mode, Konst, arkitektur, trä
Förvaras	Yrkeshögskolan Novias bibliotek
Handledare	Tuula Bergqvist
Tidpunkt	Hösten 2012

SAMMANFATTNING

I mitt examensarbete har jag funderat över skillnaderna mellan mode och konst, och tagit upp den stora frågan vad mode och konst egentligen är. Under tiden som jag bearbetade och studerade dessa frågor skapade och tillverkade jag även en minikollektion. Minikollektionen reflekterar dessa frågor och resultatet blev en minimalistisk samling av kläder med geometriska accessoarer och skor av trä. Den största inspirationen var arkitektur vilket jag ser som en konstform.

Syftet med mitt examensarbete är att få åskådaren att fundera över vad de anser att mode och konst är. Kan denna fråga fastställas eller är det subjektivt?

TIIVISTELMÄ

Ammattikorkeakoulu Novia
Muotoilun koulutusohjelma
Muotoilija (AMK) Suuntautumisala Vaatetus, Turku

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä	Frida Essén
Teoksen nimi	Muoti vs. Taide - Kaksi elävää tiedettä
Kieli	Ruotsi
Sivumäärä	105
Hakusanat	Muoti, taide, arkkitehtuuri, puu
Säilytyspaikka	Yrkeshögskola Novian kirjasto
Ohjaaja	Tuula Bergqvist
Aika	Syksy 2012

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön aikana olen opiskellut ja miettinyt muodin ja taiteen eroja, olen myös nostanut esille kysymyksen, mitä on muoti ja taide? Samalla olen suunnitellut ja valmistanut malliston näiden kysymysten perusteella. Mallisto heijastaa tutkimustani ja tuloksena on minimalistinen kokoelma vaatteita geometrisilla ja puisilla asusteilla ja kenkillä.

Suurin inspiraationi oli arkkitehtuuri, joka mielestäni voi luokitella taiteeksi. Opinnäytetyöni tarkoituksena on saada katsojat pohtimaan mitä heidän mielestään on muoti ja taide. Voiko sitä määritellä vai onko se subjektiivista?

A B S T R A C T

Novia University of Applied Sciences
Degree Program in Design
Designer, Specialization Clothing, Turku

BACHELOR'S THESIS

Author	Frida Essén
Title	Fashion vs. Art - Two living sciences
Language	Swedish
Number of pages	105
Keywords	Fashion, art, architec ture, wood
Filing	Novia University of Applied Sciences' library
Supervisor	Tuula Bergqvist
Date	Autumn 2012

SUMMARY

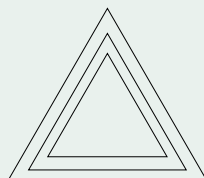
During my bachelor's thesis I studied and reflected on the differences between fashion and art, and I also brought up the question what is fashion and art. At the same time I designed and produced a minicollection based on these questions. The collection reflects my studies and the result is a minimalistic assembling of clothes with geometrical accessories and shoes made of wood.

My biggest inspiration was architecture, which I consider as art. By my bachelor's thesis I want to make the audience ponder what they think fashion and art is. Is it possible to define or is it subjective?

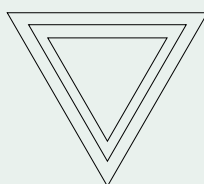
INNEHÅLL

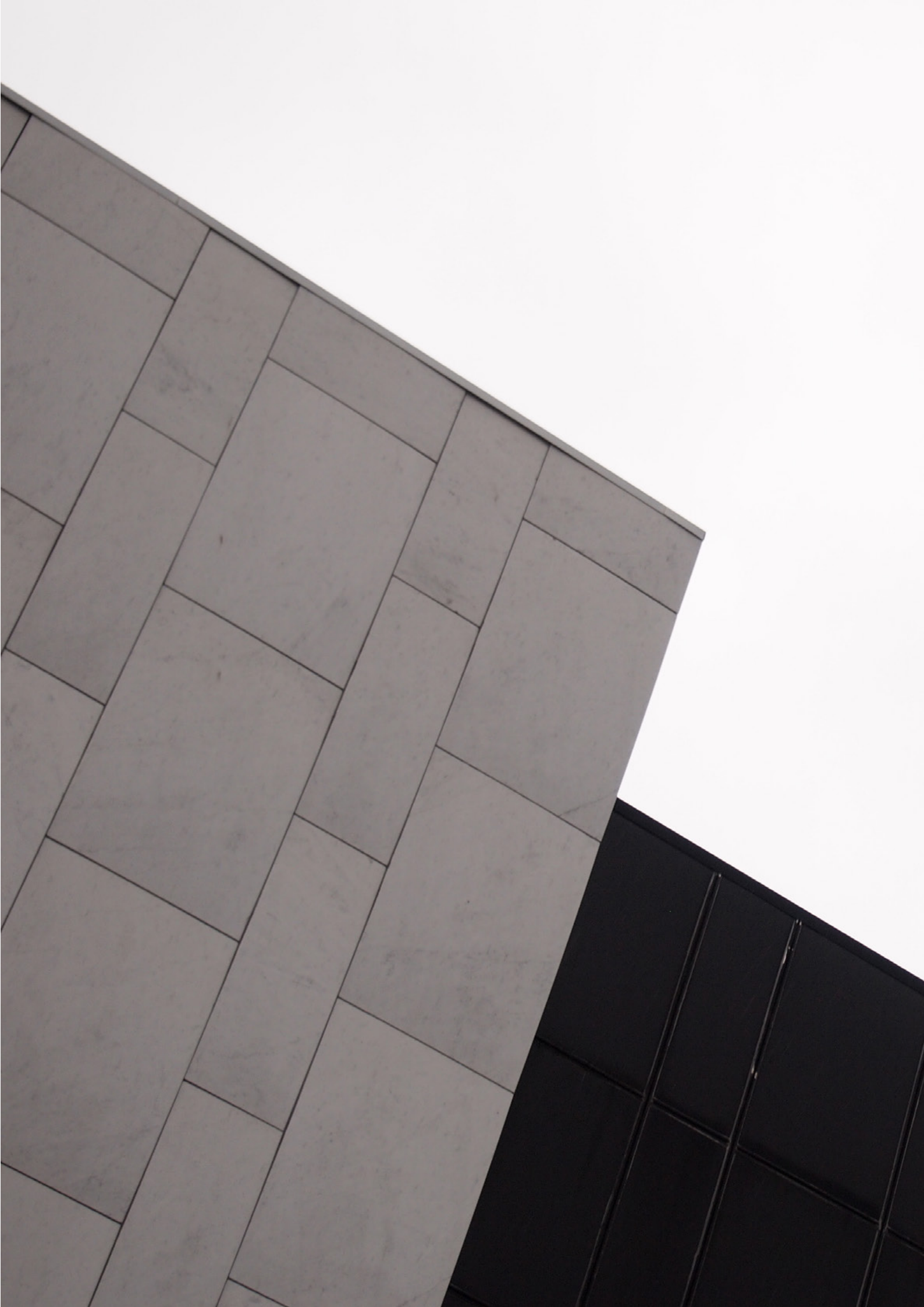
01.	FÖRORD	1
02.	MODE VS. KONST	5
	2.1 LACAN, GALLIANO OCH MCQUEEN	7
	2.2 VAD ÄR MODE?	8
	2.2.1 Pionärerna inom mode	11
	2.2.2 Coco Chanel	13
	2.2.3 Sammanfattning	13
	2.3 VAD ÄR KONST?	14
	2.3.1 Konsten - från kungahusen till gatorna	14
	2.3.2 Att definiera konst	17
	2.3.3 Sammanfattning	19
	2.4 MODE OCH KONSTENS SAMSPEL	21
	2.4.1 Mode och konstens gemensamma storhetstid - Art Déco	22
	2.4.2 Kreativiteteten fortsätter - Surrealism	23
	2.4.3 Mode och konst blir jämlika	25
03.	FRAMSTÄLLNING	27
	3.1 PLANERINGSPROCESSEN	29
	3.1.1 Inspiration	33
	3.1.2 Skisser	38
	3.1.3 Slutgiltiga skisser	42
	3.1.4 Formspråk	45
	3.1.5 Val av färg	47
	3.1.6 Val av material	53

3.2 TILLVERKNING	55
3.2.1 Produktkort och tekniska ritningar	59
04. _____	
RESULTAT	73
05. _____	
SLUTORD	97
06. _____	
KÄLLFÖRTECKNING	101
6.1 BILDFÖRTECKNING	105
6.2 CITATFÖRTECKNING	105

01. FÖRORD

FÖRORD

Inspirationen till mitt examensarbete har jag fått av en artikel jag läste av Alison Bancroft. Hon behandlade ämnen kring mode på ett psykoanalytiskt och väldigt intressant sätt som fick mig att fundera.

Jag blev verkligen påverkad av hennes inställning till avant-garde och haute-couture, gränsen mellan konst och mode och framförallt hennes analyser av kläddesigner Alexander McQueen och Galliano. Endast några veckor efter att artikeln publicerades gjorde McQueen självmord vilket gjorde att artikeln blev även mer realistisk.

Bancrofts artikel gav mig en tankeställare och jag märkte att jag ännu funderade på dessa ämnen ett halvt år senare. Även andra medier har tagit upp ämnet samt en rad utställningar har ordnats med samma betoning kring mode och konst.

Jag ville studera och fundera ut grundligt vad mode och konst är, och även göra ett konkret exempel av frågan med hjälp av kläder. Vem bestämmer och definierar mode? Och vad är konst och mode rent konkret? Var går skill-

naden mellan mode och konst? Jag planerade och framställde jag en minikollektion under tiden som jag höll på att forska inom ämnet. Kollektionen är en reflektion av frågorna som jag har bearbetat i min forskning.

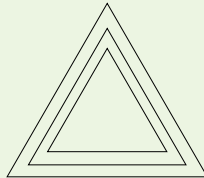
I mitt examensarbete börjar jag med att skriva om olika frågor och sammanhang till mode och konst. Jag går djupare in i vad begreppen betyder, korta historiska beskrivningar samt mina egna sammanfattningar och funderingar.

Efter det andra kapitlet angående mode och konst beskriver jag hur hela framställningsprocessen gick till då jag tillverkade minikollektionen. Jag försöker även beskriva hur jag har dragit paralleller från forskningen till minikollektionen.

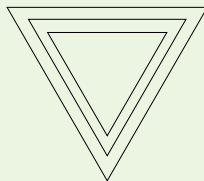
Jag har valt att koncentrera mig på vissa ämnen som har varit en stor del inom mitt examensarbete vad gäller motivationen och inspiration. Coco Chanel är till exempel ett återkommande ämne, samt Alvar Aalto eftersom han har påverkat mig väldigt konkret när det kommer till accessoarerna och formspråket i mitt examensarbete.

Meningen med mitt examensarbete är inte att komma fram till ett svar för en så kallad empirisk fråga, jag vill inte heller påstå att mina slutsatser och åsikter är de rätta eller att detta är en akademisk forskning. Detta är min personliga åsikt om vad konst och mode är, som jag har kommit fram till med hjälp av olika källor och teorier. Genom att ha studerat andras synpunkter och åsikter har jag fått fram en egen definition som fungerar för mig. Detta är endast ett kraftsande på ytan till något väldigt stort, men jag tror att denna sorts forskning inom konst och mode är nödvändigt för alla som vill skapa något och få en större uppfattning än endast det som utseende visar inom mode och konstvärlden.

Å andra sidan kan jag ha fel. Kanske det oexakta, flummiga och ovissheten är även det som är det intressanta och förbryllande i konst och mode. De rätta svaren finns knappast inte, men en bit på vägen kan man i varje fall försöka ta sig in på.

02.
MODE VS. KONST

LACAN, GALLIANO OCH McQUEEN

Liksom jag nämnde tidigare, fick jag inspiration för detta examensarbete av en artikel jag läste. Artikeln är skriven av Alison Bancroft och publicerades i Fashion Theory och uppges med namnet "Inspiring desire: Lacan, Couture and the Avant-Garde"

Bancroft skrev och jämförde med John Gallianos och Alexander McQueens arbeten, hur de ser på kvinnokroppen, modevärlden mm. Kort efter att artikeln skrevs begick McQueen självmord, och många har konstaterat att det var på grund av ångesten för modevärlden, vilket är exakt det som Bancroft vill komma med i artikeln.

I början av artikeln presenterar Bancroft ur vilka synvinklar hon har studerat sig närmare på ämnet om avant-garde och couture. Det har hon gjort genom den franska Jacques Lacans psykoanalytiska teori. Lacan använder sig av teorin om *objet a*. Genom en enkel översättning kan man säga att det betyder desire på engelska eller åtra på svenska.

Vad är det klädskaparen menar egentligen med sina kläder, på vilket sätt ser de och klär kvinnan? Lacan tror att genom psykoanalysen kan man förklara den subjektiva människans samhällsställning, speciellt ur den symboliska kvinnans synpunkt.

Det största samtalsämnet i artikeln är avant-garde och couture. Är det samma sak? Vem har rätt att sätta en definition på det hela?

Anna Wintour (chefredaktör för amerikanska Vogue) har nämnt i en intervju att couture är klädernas Avant-garde. Detta är något Bancroft inte håller med om.

Avant-garde och coutour har dock mycket gemensamt. Avant-garde ifrågesätter konst, vad är det och vad kan det inte vara? Något som couture inte kan göra. Medan de båda stilarna förkastar allt som har med tillgänglighet och bekvämlighet att göra.

Eftersom Bancroft talar mycket om Avant-garde i sin artikel kan hon inte undgå att även jämföra med klädhistoriens mest uppmärksamma designers inom couture, dvs John Galliano och Alexander McQueen. De båda har en väldigt lika bakgrund, allt från studierna till fortsatta arbetsplatser osv. De har alltså gjort couture som kan sägas vara avant-garde. En fråga som alltid kommer upp då de här två designers gör kläder är "But is this fashion?". Jag tror de gör det på flit, dessa designers vill att man ska ta sig en tankeställare.

Man kan aldrig jämföra den ena av dem utan att referera till den andra. Man kan säga att de är samma mynt men på olika sidor av myntet. De båda utforskar saker i olika men även i ett motsatt sätt. Galliano har ett mycket klarare och förutsägbart sätt att designa och klä kvinnan än McQueen. Kvinnorna i hans design blir enligt Bancroft *objet a*. Det är som om han skulle radera bort kvinnokroppen och istället

ersätta det med couture, på det sättet utgör han kvinnan till *objet a*. Jämfört med många andra designers ses hans verk mer i museum än i klädskap hos folk.

Motsatsen till Galliano är ju som sagt McQueen, och folk brukar säga att hans plagg är rent sagt inspirerade av obeskrivlig grymhet, han ser på kvinnornas sexualitet som fasansfull och förskräcklig enligt Bancroft.

McQueen designar medvetet en bild av kvinnan som inte kan tala ut eller få sin röst hörd. Hon finns där bakom kläderna medan Galliano raderar henne totalt. Något som är intressant är ju att utan kvinnan eller bäraren skulle Gallianos kläder inte vara något, vilket han verkligt bryr sig om. McQueen gör kvinnan med andra ord på flit till ett *objet a*, kanske för att provocera och väcka frågor hos oss.

Mcqueens designfilosofi skulle inte kunna vara mer annorlunda från Gallianos. Mcqueen vill att folk ska bli skräckslagna, bli rädda och känna sig hotade, ett bra citat ur artikeln är "so fabulous you would not dare lay a hand on her". Medan Galliano vill att män ska avguda kvinnorna i hans kläder.

VAD ÄR

Mode är ett väldigt alldagligt ämne som många inte funderar desto mera på.

De flesta sammanbinder ordet med kläder och trender. Men vad betyder själva begreppet mode? För att börja från grunden så kommer ordet Mode från Latin, Modus. Sätt, fason, rytm, mått, gräns (Svenska Akademiens ordbok).

Vilket tar oss vidare från ordet fason till det engelska fashion. Om man slår upp mode i folkets lexikon får man en förklaring på något som är för tillfället rådande. Det är alltså något föränderligt, något som hela tiden lever och går vidare. Men det låter väldigt diffust att förklara det på det sättet. Eftersom ordböcker och lexikon inte kan hjälpa en desto mera får man studera vidare.

Mackrell (Betsford 2005 s.10) skriver när man första gångerna började använda ordet mode, termen la mode används inom mode var på 1600-talet av Frankrikes dåvarande kung, Louis XIII. Beviset finns i en samlad kollektion med kläder och kostymer som kom ut 1624. Ordet mode användes första gången i en ordbok 1685. Där mode förklaras på franska: "Mode se dit plus particulièrement des manieres d s 'habiller recues a la cour", (fri översättning: mode är ett speciellt sätt att klä sig vid hovet).

För att på något sätt avgränsa förklaringen av mode i mitt examensarbete tänker jag fokusera på mode som kläder och som en sorts utsmyckning för människor. Kläder har alltid funnits. Vi har skyddat oss med kläder, statusförklarat oss och vi kan även bygga en identitet med hjälp av

MODE

kläder. Samhället har även varit en stor påverkare för oss på alla sätt. Olika situationer, händelser och katastrofer påverkar oss på många sätt och det som har påverkat oss brukar vi även bearbeta i våra känslor och detta i sin tur visas i konstverk eller kläder.

Förutom stora händelser genom tiderna kan även vardagen och dagens samhälle påverka oss. Enskilda personers stil kan inspirera, eller varför inte en viss attityd. Listan kan fortsätta oändligt länge men då kommer det mera in på sociologi och människans roll i samhället, vilket jag inte tänker gå desto mera in på. Jag ser mode mera som en offentlig utsmyckning med hjälp av kläder. Att klä sig med olika attityder istället för olika identiteter. Mode är ett nöje, vilket man kan förändra sin uppenbarelse med.

PIONÄRERNA INOM MODE

Har mode alltid funnits? Ja och nej. Det är svårt att svara på. Det har alltid funnits rätta sätt att klä sig vid olika tillfällen, samt har det funnits någon person som folk har sett upp till och velat ta efter. Som exempel kan vi ta Oscar Wilde. Liksom Lewenhaupt (Prisma 2004 s.105) har skrivit var Oscar Wilde en man som visade det engelska hovet den rätta vägen gällande litteratur, teater, inredning och såklart kläder. Wilde levde på slutet av 1800-talet och var en irländsk poet som umgicks med den tidens konstnärliga elit. Redan på 1800-talet förstod han att mode är något återkommande som ska förnyas, "Mode är mestadels en form av fullhet så obärbar att man är tvungen att förändra det var sjätte månad" citerat av Wilde.

Liksom Wilde fanns det andra modevetna människor redan på 1800-talet och även tidigare. Den första namngivda klädskaparen var Rose Bertin, Marie Antoinettes sömmerska. Rose Bertin visade upp trender åt Marie Antoinette och överdrev dem till Antoinettes smak. Hon kom även på den såkallade puof-frisyren som blev känt runtom i hela världen. Det är ju uppenbart att skradderiverksamhet går hand i hand med mode. Skradderiverksamhet är ett av de äldsta yrken i historien men att fastställa när mode, trender eller haute-couture uppstod är dock svårare att definiera. (Lewenhaupt, Prisma 2004 s. 65)

Mannen som använde termen

haute couture för första gången var modekungen Charles Frederick Worth (1825-1895) berättar Lewenhaupt (Prisma 2004 s. 71). Lewenhaupt förklarar vidare varför han är ett av de viktiga namnen inom modehistoria. Worth kunde konsten att marknadsföra sig själv, och han var även den första klädskaparen som faktiskt gjorde det. Worth grundade sitt modehus i Paris år 1858. Han använde sig av de rika, kungliga kvinnorna som marknadsförare. Worth kom även på att använda sig av grundmönster och sättet att uppgradera mönstren enligt olika kvinnors mått. På detta sätt gick framställningen av kläder mycket snabbt. Efter en tid började han bli så pass känd att andra klädmakare började kopiera honom. För att kunna märka sig på något sätt och skilja sig från dessa kopierare började han lägga etiketter i kläderna. På så sätt för att kunna bevisa att kläderna var "äkta-kopior" lät Worth tillverka logo som han la upp i alla kläder. Charles Frederick Worth var verkligen en pionär inom dagens klädindustri. För att väldigt enkelt förkorta modehistorien så kan man säga att det vi idag kallar för mode, modehistoria började på 1900-talet. Innan dess såg man kvinnan endast som en erotisk och dekorativ symbol (Icons of Fashion, Prestel 2005 s.2). De nya ideerna som kom med nytänkande människor, såsom Charles Frederick Worth, och utmanade det gamla giriga monopoliska klädindustrin.

COCO CHANEL

Under 1900-talets årtionde har det hänt massor, krig, uppfinningar och samhällets snabba utveckling, vilket har påverkat och rört människorna drastiskt, men mode har alltid funnits kvar som en positiv underhållning, såsom under första och andra världskrigen. Till och med under den värsta depressionen och hungersnöden gav folk tid åt kläder. Kanske det var det som höll folkets hopp kvar under de värsta tiderna med elände och misär. Under kriget kom även Coco Chanel som en frisk fläkt. Coco Chanel förknippades med ord som sportigt, jersey, unisex, parfym och tweed. Hon blev snabbt en legend och så även hennes modehuse, som ännu idag regerar.

Lewenhaupt beskriver Chanel (Prisma 2004 s. 244) som en duktig marknadsförare, Chanel hade även lätt att planera och sy kläder för kvinnor eftersom hon visste hur kvinnokroppen fungerade, vad man vill gömma och framhäva. Hon hade många krav och regler som hon följde under sin långa karriär. Vilket även jag tog exempel av i framställningen av minikollektionen. Till exempel tillverkade hon inte en enda minikjol, knäskålarna fick aldrig synas, likaså en putande mage var väldigt fult. Genom små detaljer är hennes plagg än idag legendariska. Inga plagg har i hela klädhistorien regerat så länge som några av hennes, till exempel den lilla tweedjackan.

Coco Chanel tog väldigt mycket inspiration av herrkläder, vilket än i dag används som inspiration hos stylisterna. Hur Chanel såg på mode är väldigt tydligt. Hon levde för kläder och andades mode. "Jag började inte i den här branschen för att skapa vad jag tyckte om, utan snarare för att göra vad jag inte tyckte skulle försvinna ur modet", är ett av Coco Chansels citat som Lewenhaupt har samlat i hop (Prisma 2004 s. 246).

SAMMANFATTNING

De stora modehusen är vad vi karaktäriserar mode i dagens läge. Ingen vet vad man vill ha förrän modehusen visar oss det, säger Lotta Lewenhaupt (Prisma 2004). Säsong efter säsong kommer nya trender och nya skapelser som vi ser upp till och vill ha. Det är ett ekorrhjul som aldrig stannar. Nytt skapas hela tiden, efter-

som skaparna ständigt får nya av inspirationskällor eller behov att visa något nytt av samhället oändligt snabba levnadstakt. Men såsom Oscar Wilde sade redan på 1800-talet fungerar ännu idag att förklara modet, "Den som vill vara medveten följer mode. Vilket inbegriper evig förändring". Kanske det inte går att konkreti-

sera mode. Liksom Lewenhaupt har sagt (Prisma 2004 s. 94) "Mode är som poesi lika väsentligt och levande för den som älskar det och lika obegripligt för den som inte förstår det".

VA DÄR

Nu då begreppet mode har förklarats vill jag ta upp det andra stora ämnet i mitt examensarbete, det vill säga konst.

Man kan säga att konst är ännu svårare att definiera ur ett objektivt perspektiv än mode. Men ändå har konst har studerats som en bred vetenskap och har en hel del olika forskningar och teorier angående dess historia och betydelse. Jag behandlar konsten både ur dess etiska och estetiska perspektiv. Dock finns det väldigt många synvinklar att se på en vetenskap som inte har gränser, och ibland kan det kännas väldigt paradoxalt då man försöker få ett klart begrepp om konsten, eftersom inget och allt stämmer om denna vetenskap.

Konst - från kungahus till gatorna

Ordet konst kommer från latinet ars, vilket betyder konsten att kunna något. Såsom konst att kunna laga mat, konst att kunna kriga, konsten att tala. Man använde inte begreppet konst förr såsom vi i dagens läge gör. Under antiken, klassiska tiden och medeltiden ansåg man konst som arbete. Man målade, byggde eller gjorde skulpturer för kungen, kyrkan och andra stora institutioner. (Akademiska ordboken 2004)

Konst och konstnärer har inte alltid varit en självklarhet så det tog många visa personer och många år innan konsten fick den position den har idag. Allt började

med Leonardo da Vinci enligt Cumming (Dorling Kindersly 2005, s. 17). På 1500-talet kom Leonardo da Vinci fram med den idéen att dessa så kallade konstnärer skulle bemötas som de lärda och visa. Da Vinci menade att om deras konst lyckades bevisar det hur bra de anpassar sin nya roll bland de lärda. På detta sätt kunde konstnärer klättra högt upp i societetssystemet.

Detta tänkesätt fortsatte och det fanns många andra som ville kategorisera dessa olika former inom kunnighet. En av dem var Jacobus Pontanus som kom ut med ett verk år 1600 där han säger att poesi, målning och musik skapar en egen grupp eftersom dessa är alla konstformer vars mening är att njuta skriver Vuorinen (Tietolipas 1995, s.14)

KONST

Gustave Courbet forstatte med Pontanus tankegång om att utveckla konsten inom samhället. Han tog nästa steg till dagens tankesätt. Enligt honom skulle konstnärer befrias från samhällets regler. De skulle alltså vara fria från alla sociala regler.

Detta system fungerade bra ända tills den franska revolutionen kom. Nu skulle inte detta societetssystem gälla längre. Romantiken kom och ändrade på allting. Detta innebar nya tankesätt, individens frihet, egna tankar och åsikter, måla det du vill och inte det du måste. Nu kunde konstnärer uttrycka sina känslor och måla enligt sina egna upplevelser och inte endast porträtt på hovdamer.

Efter romantiken har konstnärerna fått utvecklas i en my-

cket lugnare takt, inte förrän på 60-talet gjorde Andy Warhol gjorde mot det gamla tankesättet inom konsten. Warhol ville att artister skulle få likadan status i samhället som andra tjänstemän, såsom da Vinci hade för länge sedan velat. Warhol var inte ensam om sin åsikt, många andra artister började också engagera sig om rättvishet och jämställdhet på 60-talet. Dessa engagerade artister var framgångsrika affärsmän som hade kommit på ett nytt sätt att visa upp sin konst. Konst ansågs inte mera som en konst utan ett yrke (Tietolipas 1995).

Som man märker har konstnärens position i samhället hela tiden utvecklats till en mer friare och individuell status.

ATT DEFINIERA KONST

Det hör till människans natur att vilja gruppera och analysera saker och ting. Så är det även inom konsten som vetenskap. Tyvärr är det inte lika lätt som för andra vetenskaper, såsom naturvetenskap, där finns en fortgående växelverkan mellan iakttagelser och hypoteser, vilket ju inte går att jämföra med inom konsten. Medan till exempel religion är ett nästan lika svårt definierat begrepp som konst. Vem har rätt att säga vad som hör till religion, var Guds gränser går, vid kristendomen eller buddhismen osv. Denna sorts definitions dilemma brukar kallas för ett demarkationsproblem vilket Vuorinen har skrivit om (Tietolipas 1995 s. 2).

Morris Weitz, amerikansk professor inom estetik, har sagt några kloka ord då han var verksam på 1950-talet. Enligt honom är det onödigt att försöka dra några slutsatser eller slå fast med olika begrepp vad som är konst eftersom det är "helt enkelt omöjligt att åstadkomma". Konstens begrepp är öppet såsom andra empiriska och normativa begrepp. Det är endast inom logik och matematik där det finns fasta och slutliga begrepp berättar Vuorinen (Tietolipas 1995 s. 109).

Vuorinen fortsätter med att beskriva hur man på 1800-talet ansåg att allt som var vackert var konst. Detta är ju en väldigt förenklad förklaring och jag tror alla vet att detta inte är möjligt att med så enkel metod välja ut vad som är konst. Men detta leder till en ny fråga, om vi skulle använda oss av vackert betyder konst - teorin, finns det dålig konst och bra

konst? Igen visar begreppet hur paradoxalt det kan vara. Enligt Monroe Beardsley, konstvetenskapens föregångare, räcker det inte om ett objekt är vackert för att vara konst. Men om relationen mellan verket och dess estetiska värde har en mening, då kan det vara att verket var meningen att vara vackert. Då har man rätt att säga om ett verk vackert och bra konst skriver Vuorinen (Tietolipas 1995 på s. 36). Beardsley håller alltså väldigt starkt fast vid den åsikten om meningen med konsten, alltså intention. "Inget kan vara konst om det inte var meningen från början att vara det, inget konstverk kan heller sluta vara konst". Allt handlar alltså i grund och botten vad tanken var då man började skapa verket. Om människan vill skapa något estetiskt vackert, och även tror sig göra det hela vägen i verkets gång, då är det konst oberoende resultatet, enligt Beardsley.

Även om Beardsley kom på väldigt kloka slutsatser om konst fanns det vissa saker som ändå inte riktigt var vattentäta. Om man har intentionen och avsikten är att skapa något vackert, räknas även då bygget av en bil som konst. Eller kundtjänst, då man försöker vara så vänlig som möjlig, är även det konst? Det blev alltså ett liten lucka i hans definition angående intentionen.

Även om det låter som om Beardseys teori är väldigt enkel så finns det mycket han inte anser vara konst. Till exempel om något sägs vara konst behöver det inte vara det. Om något visas på en konstutställning betyder det inte automatiskt att detta skulle vara

konst. Han var alltså färdig att stänga ut något som någon annan har redan definierat som konst, medan han även är av den åsikten att en sju årings teckning kan vara konst. Även om det känns väldigt tudelat och oklart kan man använda Beardleys konstteori för att förstå konstdefinitioner en bit på vägen, genom att säga att skaparens estetiska intention är nödvändig och det behövs tillräcklig betingelse för att ett verk ska räknas som konst.

Vuorinen håller (Tietolipas 1995 s. 230) med Beardsleys teori till en viss mån. Vuorinen tror däremot att publikens förväntningar spelar en roll. Det vill säga om verket inte uppnår publikens förväntningar blir verket ansett som dåligt. Vilket leder till nya frågor, är det då misslyckad konst eller kan man ens kalla det för konst?

Om ett verk visas på ett museum då antar folk att detta är konst. Detta är ett allt vanligare fenomen inom modern konst. Idag gör dagens konstnärer konst av nästan vad som helst, skräp, avfall, osv. Kanske det kan bero på att trångsynheten har försvunnit med åren och vi är öppnare för mer och mer. Det finns många definitioner för konsten, men så fort något nytt kommer till stånd bryts dessa definitioner och de fungerar inte mera för detta nya "konstverk". Enligt mig är det är vad dagens eller modern konst handlar om nuförtiden, att bryta gamla regler och andra förhinder. Hela tiden uppstår det nytt där gamla begrepp inte fungerar längre. Det är en oändlig cirkel som aldrig tar slut, en levande vetenskap.

SAMMANFATTNING

Efter att ha läst många olika teorier, filosofiska, psykoanalytiska, vetenskapliga, kom jag själv fram till att konst är en uttrycksform bland oss människor för att förstå varandra bättre. Vi vill uttrycka något som vi inte får sagt med ord, något vi inte kan beskriva. Ofta är det något undermedvetet, en rädsla eller ångest. Det kan även vara något mystiskt som man bara inte kan få grepp om. Alla har rätt att tolka de slutliga resultatet hur man vill, och kanske kunna förstå varandra lite bättre.

Men för att ge ett kort svar till en stor fråga, ska jag citera Ernst Billgren "Konst är en uppfinning som försöker undersöka vad konst är". Kort och filosofiskt sagt.

**“ONE
SHOULD
EITHER
BE A
WORK
OF ART,**

**OR
WEAR A
WORK
OF ART”**

Oscar Wilde

MODE OCH KONSTENS SAMSPEL

Efter att ha definierat mode och konst skilt för sig är det dags att jämföra dessa två med varandra. Vad har Mode och konst gemensamt? Hur har mode påverkat konst och vice versa?

Cumming förklarar (enligt Dorling Kindersly 2005 s. 17) hur de första tecknen där man kan se en koppling mellan mode och konst uppstår under den tidiga renässansen. Målare var anställda hos kyrkan och kungahus, en av de anställda var Marcus Gheeraerts II. Han var den första som började måla på tyg tavlor istället för trä och det ledde till att han tog nästa steg inom realismen. Målningarna blev helkroppsbilder med detaljerade bilder på kvinnornas klädsel. Gheeraerts II valde väldigt ofta att måla kvinnor med lösa graviditetskläder. Nu var målningarna mera realistiska och det är enkelt för dagens forskare att få reda på fakta och information ur målningar från renässansen.

Cumming (Dorling Kindersly 2005 s. 21) berättar även om en annan känd kunglig konstnärer på 1600-talet, Abraham Bosse. Han blev var i Luois XIII hov i mitten av 1600-talet. Bosse var son till en väldigt duktig skräddare, varifrån han säkerligen hade fått sin utmärkta talang att se och avillustrera kläder. En av hans kändaste skapelser är målningen La Gelerie du Palais. En måln-

ing av det största köpcentrumet i Paris där man kunde köpa det finaste plaggen och textilier från runtom hela världen. Bosse är en av de mest auktoritativa och officiella källor för mode och konst i 1600-talets Frankrike. Med hjälp av hans väldigt skarpa och detaljerade tavlor kunde man se hur vardagen kunde se ut i ett shoppingcenter på 1600-talet.

Man kunde alltså förknippa mode med konst redan för flera hundra år sedan. Konstnärer blev inspirerade av vackert klädda folk. Olika tyger och material kunde beaktas som något intressant och mystiskt som man ville måla efter.

Konstnärerna fungerade även som det enda sättet att förmedla mode och trender. Genom tavlorna kunde folk iaktta och kopiera olika klädstilar. Dock gick det inte lika snabbt till som i dagens media, men sakta men säkert förmedlades mode runtom i världen med hjälp av målningar.

MODE OCH KONSTENS GEMENSAMMA STORHETSTID - ART DÉCO

Konst och mode har aldrig stått närmare varandra än under Art Deco tiden. Speciellt under utställning som kallades för Art Déco 1910-1939 var det kläderna som stod i mittpunkten för det hela skriver Mackrell (Batsford 2005 s. 115)

Mannen bakom Art Decos var Paul Poiret. Han designade kläder och i sin biografi skrev han "Min inspiration för kläder uppstod inte från att vilja rädda kvinnorna från den tyranniska korsetten, utan från att vilja skapa något vackert". Under hans utställning i början av 1900-talet började man kalla denna nya stilen för art deco, och denna nya stil handlade inte endast om kläder utan alla konststilar.

Liksom ett annat citat av Poiret (Batsford 2005 s. 118) som Mackrell har skrivit, "Är jag en fåne då jag säger att jag vill sätta konst i mina klänningar, eller en fåne då jag säger att skapandet av klänningar är konst... För jag har alltid älskat målare och mig har det alltid känts som om vi har en gemensam fäste med dem. Det känns som om vi håller på med samma skapande och att de är mina arbetskollegor."

Art Deco har sin startpunkt i naturen med en mycket avskalad stil. men man ville även ville

uppdatera konsten till maskinernas och uppfinningarnas nya tid, beskriver Mackrell (Batsford 2005 s. 117). Man tog mycket inspiration från olika exotiska länder såsom Egypten, Japan och Kina. Mönstren och formerna var väldigt geometriska och enkla, men utsmyckningen var detaljerad. Färgerna var starka kontraster och väldigt varma.

Jag själv fick väldigt mycket inspiration av Art Deco för min kollektion. Art Decos tankesätt har påverkat mig och även praktiska saker såsom färg och formspråk, vilket jag kommer att beskriva mera om i planeringsprocessen. Textilens utveckling var viktig för mode, konst och inredning under Art Décon.

KREATIVITETEN FORTSÄTTER - SURREALISMEN

De två stora namnen inom surrealismen är de Elsa Schiaparelli och Coco Chanel. Dessa två fortsatte modet vidare efter Poirets storslagna tid. Man kan nästan säga att Poirer var Modets Leonardo medan dessa kvinnor var hans eftertagare. De översatte konstens surrealism till kläder skriver Mackrell (Betsford 2005 s. 134) Surrealismen strävar efter att förändra världen och tog sina ämnen från drömmar, fantasin och från det omedvetna tankarna. Några av de stora surrealisterna vi har haft i historien är till exempel Jean Cocteau, Salvador Dalí och Marcel Duchamp. Dessa män var alla mångsysslare, de flesta var författare men även konstnärer, smyckesdesigners, kläddesigners, filmmakare osv.

Schiaparelli och Chanel var stora rivaler. Allt de gjorde var för att göra den andra upprörd. Skillnaden mellan dessa två var att Chanel höll på att ändra på kvinnornas sätt att klä sig och gav ett helt nytt formspråk medan Schiaparelli arbetade nära med andra surrealisterna såsom Dalí och skapade något nytt och fenomenalt, något som man aldrig förr sett inom mode. Hon är en av de få modedesigners som har gått så långt att man inte mera kan dra en linje för vad som är mode och vad som räknas till konst. Många människor inom modevärlden

säger att hon endast skapade haute couture och kallade det för konst för att underlätta definitionerna. Medan hon själv sagt i sin biografi var att hon skapar endast konst.

Mackrell fortsätter att beskriva (Betsford 2005 s. 144) Schiaparellis arbete och en av de mest uttrycksfulla arbeten hon gjort var samarbete med Dalí. Dalí var en otroligt framgångsrik konstnär men tillbringade en stor del av sitt liv inom modevärlden. Han illustrerade reklam bilder för bland annat Harpers Bazaar och skyltade fönster för stora varuhus i New York. Ett av deras mest kända samarbete mellan Dalí och Sch var "The Shoe Hat". En hatt som såg ut som en sko. Detta verk skulle reflektera förskjutning och illusioner, vilket var ett vanligt motiv inom surrealismen.

Samma år skapade de även ett annat känt verk, "The organza dress with painted lobster". Dalí planerade mönstret medan Schiaparelli planerade klänningen. Denna klänning bars av den dåvarande A-kändisen Mrs Wallis Simpson. Medierna blev uppjagade och skrev hård kritik, den var alldeles för sensuell ansåg "de vanliga folket" vilket var Dalís mening.

I Schiaparelli "Shocking Life" inspirerade hon vidare surrealismens viktiga ord, fantasi, initiativ och modighet. En ny generation

av designers fortsatte med detta budskap och liksom Schiaparelli, skapade de ett nytt språk med hjälp av kläder. Det var läder, trasiga t-skjortor och stora kängor och detta nya galna sättet att klä sig gav en grund åt dagens designers, en grund att få uttrycka sin vision av samhället genom kläder.

Under surrealismen har mode och konst växt tillsammans. Båda har påverkat och tagit influenser av varandra. Många konstnärer var mångsysslare och det fanns inte lika skarpa gränser som idagens läge mellan designer och konstnär. Därför kan man tillägga att de flesta mode och konst rörelserna idag har sina rötter inom surrealismen.

MODE OCH KONST BLIR JÄMLIKA

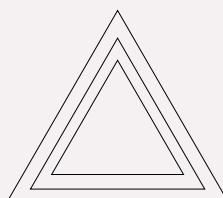
Under Coco Chansels sista år som designer, runt 1930 gjorde hon ett fint samspel mellan mode och konst. Ett väldigt konkret exempel är till exempel hur hon tog inspiration ur andra konstformer. Max Ernst var en tysk mångsysslare, bland annat författare, och ett av hans populäraste verk var *Eau*, vilket Mackrell (Betsford 2005 s.137) har skrivit om. Ernst skrev om en snäcka som lades på en kvinnas huvud och hur hon förvandlades till ett slags objekt i vattnets mystiska värld. Chanel använde snäckskalet som inspiration och gjorde det till en chic och modern huvudbonad. Detta är ett tydligt exempel på hur konsten har påverkat mode.

Även Yves Saint Laurent har påverkat modehistorien stort (Betsford 2005, s. 14). I hans vinterkollektion år 1965 som visades i Paris hände det något spektakulärt inom mode och konsthistorien. Saint Laurent hade tagit inspiration ur Mondrians abstrakta målningar, och skapade jerseyklänningar med enkla geometriska linjer. Dessa klänningar blev en direkt succé och började kopieras runtom i hela världen. Detta var inte enda gången Saint Laurent har

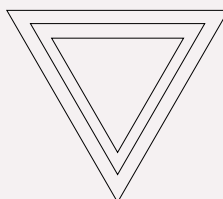
använt konst som inspiration.

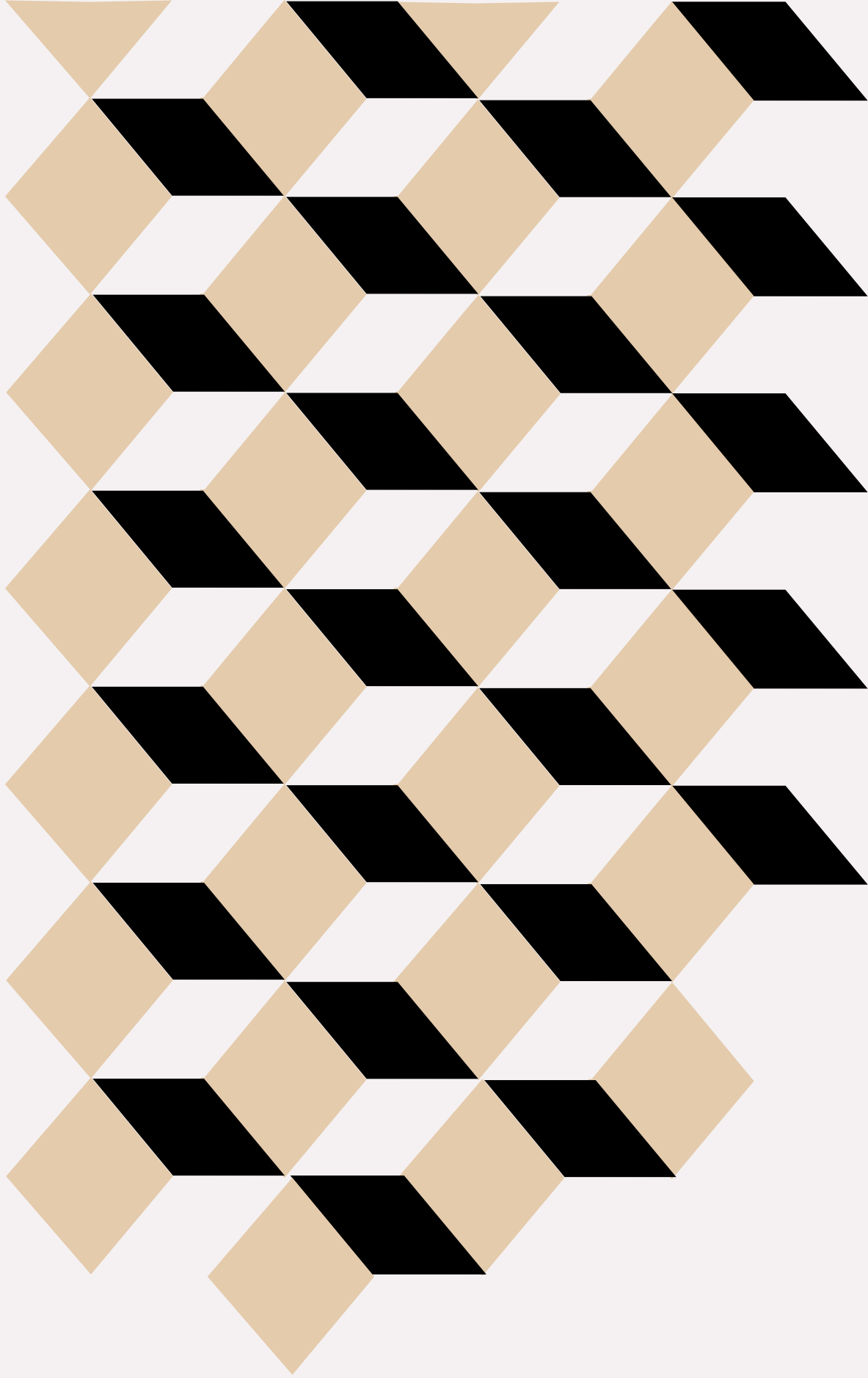
Ända tills 80-talet talades det och forskades det om mode som en konstform, men aldrig hade ett museum haft en utställning med mode som huvudrollen. Inte förrän 1983 anordnade The Metropolitan museum i New York en 25-års jubileum och retrospektiv utställning för Yves Saint Laurent.

Efter detta blev det mera normalt att se aktuellt mode på museer. Även ett utrymme i Louvre fick en alldeles egen mode-vinge som kallades för Musée de la Mode et du textile. Jag tror att dagens artister och konstnärer kommer att använda mer och mera av mode som ett sätt att utforska konsten och hela tiden skuffar man gränsen längre och längre bort vilket leder till att nya former inom mode och konst.

03. FRAMSTÄLLNING

PLANERINGSPROCESSEN

Jag började planera mitt examensarbete våren 2012. Jag startade från noll. Det fanns inga krav eller andra slags kriterier för vad examensarbetet skulle vara eller innehålla. Men jag bestämde mig för att lyssna på min intuition. De första tankarna jag fick i mitt huvud var konst, ett ämne som skulle tillåta mig utöva min kreativitet. Det skulle bli ett arbete där jag kan visa vem jag är, vad jag vill som designer och vad som intresserar mig. Dock blev det en lång paus från de första tankarna till då det egentliga arbetet började. En hel sommar gick och mina tankar och idéer fick vila men även bearbetas vidare.

Hela idén om mitt examensarbete formade sig själv väldigt naturligt. Det enda jag hade som grundpelare var alltså att göra något kreativt. Som fortsättning började jag bestämma mig för material. Vilka material vill jag arbeta med? Vad vill jag formge och skapa? Vad är budskapet bakom arbetet? Jag berättade i tidigare skede att jag valde att ta upp ämnet konst versus mode. Eftersom det var ett ämne som hade varit väldigt aktuellt för mig blev det även ett ämne för mitt examensarbete.

Tre förslag på material kom fram, trä, hår och glas. Istället för att ifrågasätta mig själv varför just dessa tre fortsatte jag utveckla idén. Jag skissade och funderade. Och vid ett skede märkte jag att det var accessoarer jag hade planerat. Jag fortsatte vidareutveckla idén att använda minimalistiska kläder och göra smycken som påminner om Haute couture, och där föddes den praktiska idén för mitt

examensarbete. Dock utvecklades min idé vidare och slutresultatet blev väldigt annorlunda än hur det såg ut i början.

Många gånger under mitt planerande ritade jag automatiskt något stort och ståligt. Men då ifrågasatte jag mig själv, varför ska det vara något maffigt för att väcka tankar eller intresse? Kan det vara uppseendeväckande även om det inte är stort, brett, högt eller skrikigt?

Jag fann största delen av min inspiration inom arkitekturen, speciellt Alvar Aaltos byggnader. Detta inspirerade mig till mig väldigt geometriska och rena linjer. Jag har alltid dragits till minimalism. Enkelt och simpelt, rent och fräscht. Jag tror inte heller att detta var någon slump att min kollektion blev väldigt avskalad.

Detta har varit en lång men betydelsefull och viktig process för mig personligen som formgivare. Jag hoppas att detta arbete väcker tankar eller frågor ommode och konst hos åskådaren. Det enda jag vill att åskådaren ska få ut av mitt arbete är en tankeställare. Är detta konst eller mode? Eller någondera? Alla kan skapa sitt egna rätta svar, eftersom det inte finns något fel svar.

En av mina första inspirationsbilder och moodboards hemma vid arbetsbordet.

En mer utvecklad moodboard, dock tidigt skede

INSPIRATION

A

R

K

I

T

E

K

I

U

R

INSPIRATION

Jag ville experimentera med mode och konst. Kan man göra konst av kläder? Kan man göra minimalistiska kläder? Var går gränsen till baskläder, vanliga kläder i garderoben och minimalistisk enkelhet, det vill säga konst? Dessa frågor och gränser snurrade i mitt huvud och var så att säga mina grundpelare då jag började planera min minikollektion.

Jag fick massvis med inspiration av arkitektur, och personligen anser jag att arkitektur räknas som konst. Små detaljer av olika byggnader, linjer och skuggor som bildar nya geometriska former beroende på i vilken vinkel skådaren står. För mig är arkitektur och byggnader levande. Om man tar sin tid och besöker en byggnad flera gånger, märker man att den alltid ser olika ut. Beroende på varifrån du ser på det, hur solen vinklar och ger nya och olika skuggor. Även den mest minimalistiska byggnaden kan ha det mest komplexa utseende, bara man har tålamod och är öppen för att se det.

Art Décon var också en stor inspiration till mig. De djupa färgerna man använde på 1920-talet såsom den vinröda färg jag har. Det var även väldigt vanligt att ha stora skiftningar mellan färgerna vitt, svart och andra färger.

Under art decon tog man mycket influenser från exotiska länder, vilket även jag har gjort

för skorna. Jag studerade och kollade mycket igenom sor som geishor använde då de uppträdde i skyhöga plåtåskor av trä.

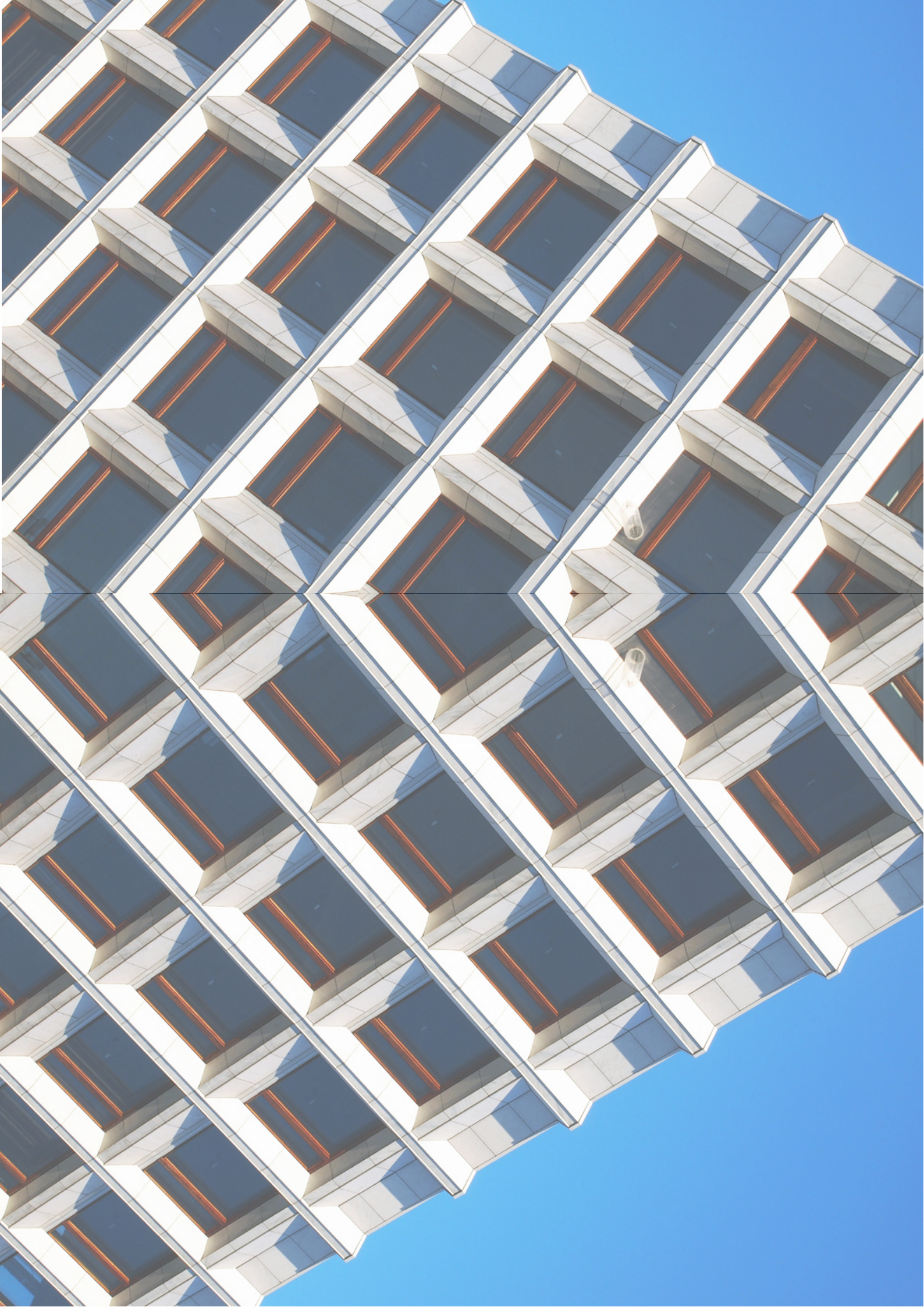
Ornamenten, mönstren som uppkom mycket under Art Décon var väldigt avskalade och förenklade, samtidigt som man kan se en komplex lösning i det hela. De första byggnaderna Alvar Aalto planerade var i art déco stil vilket förklarar att det inte var en slump att jag valde både Aalto och art déco perioden som inspiration.

Jag anser att inspiration är något man tar in hela tiden. Vi kan inte stoppa flödet av influenser som vi tar upp hela tiden, det är omöjligt att stänga av eller sätta på det igen. Därför försökte jag alltid bära kameran med mig, och ta bilder av sånt som gav mig idéer eller var på något sätt tilltalande. Oftast var det arkitektur, men även andra element som finns inne i en storstad.

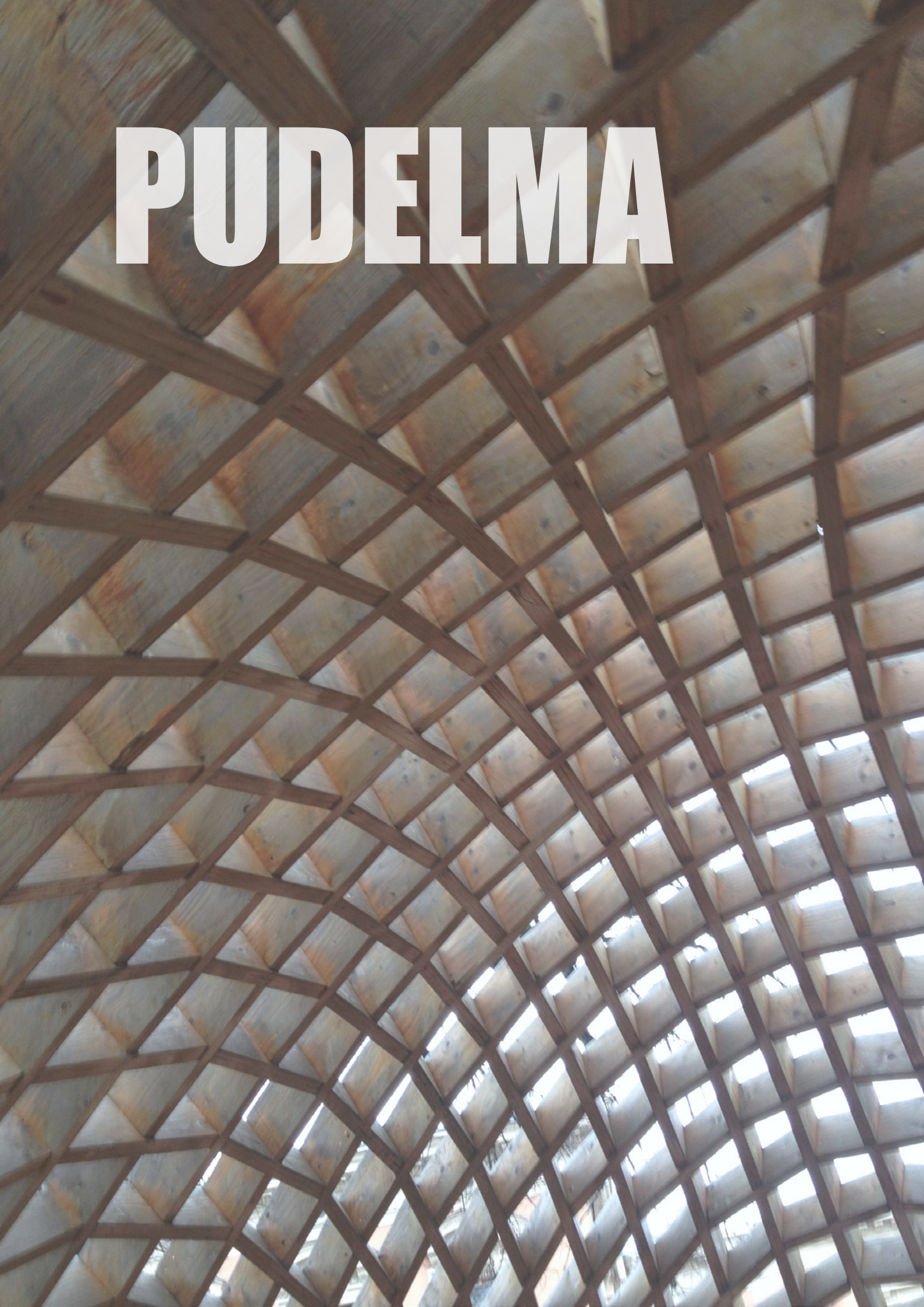

ALVARO

AALTO

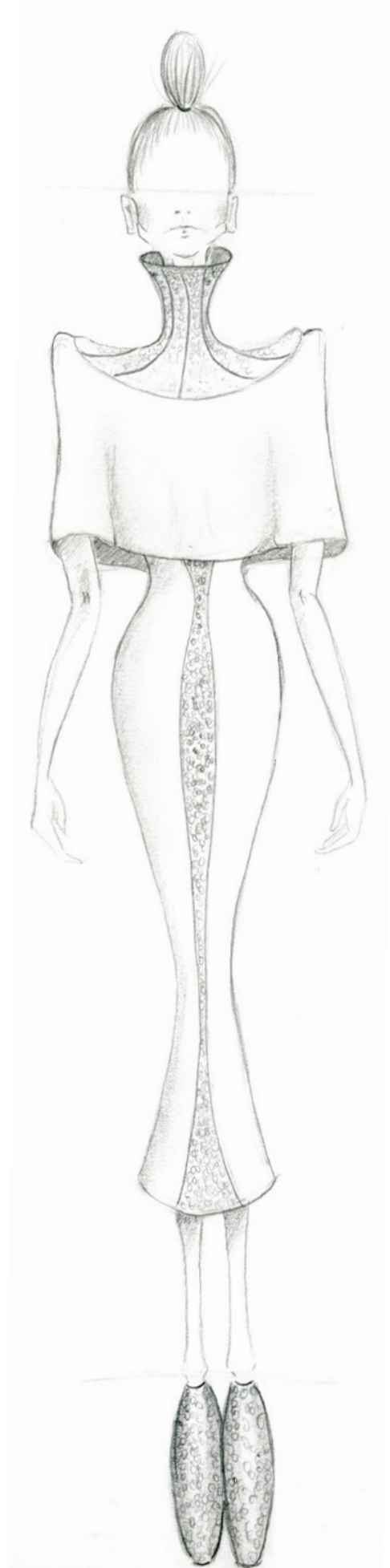
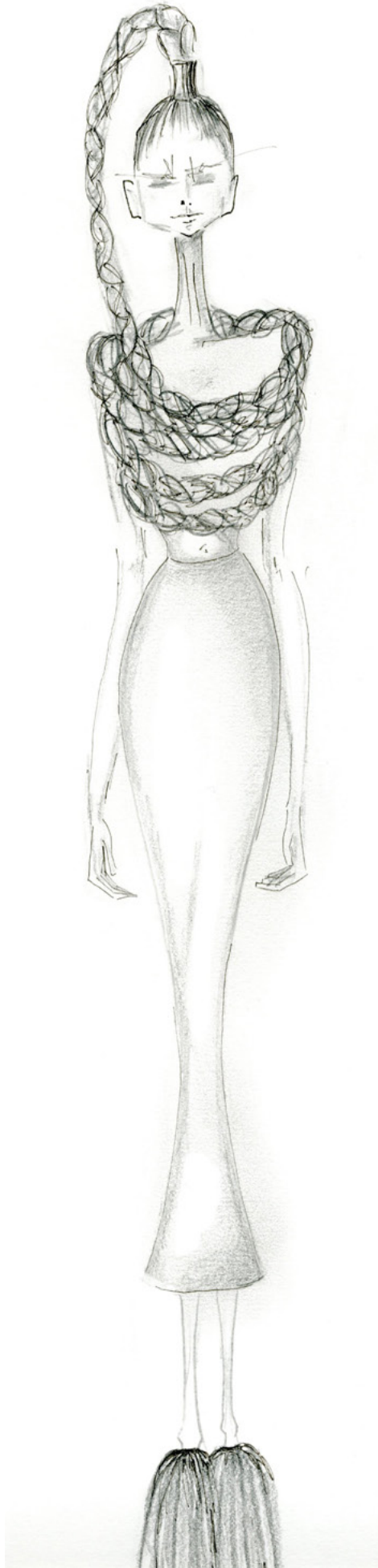
PUDELMA

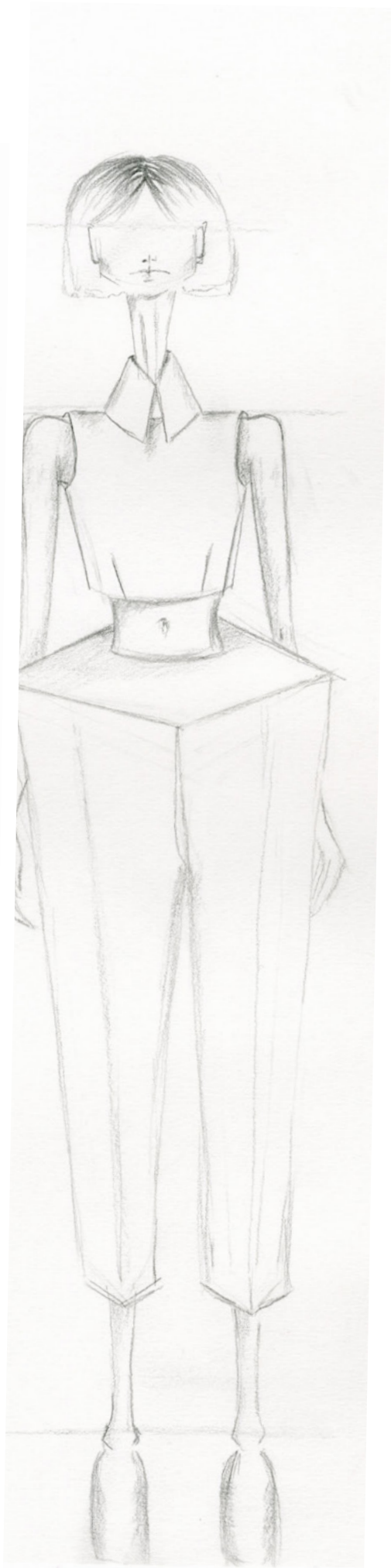
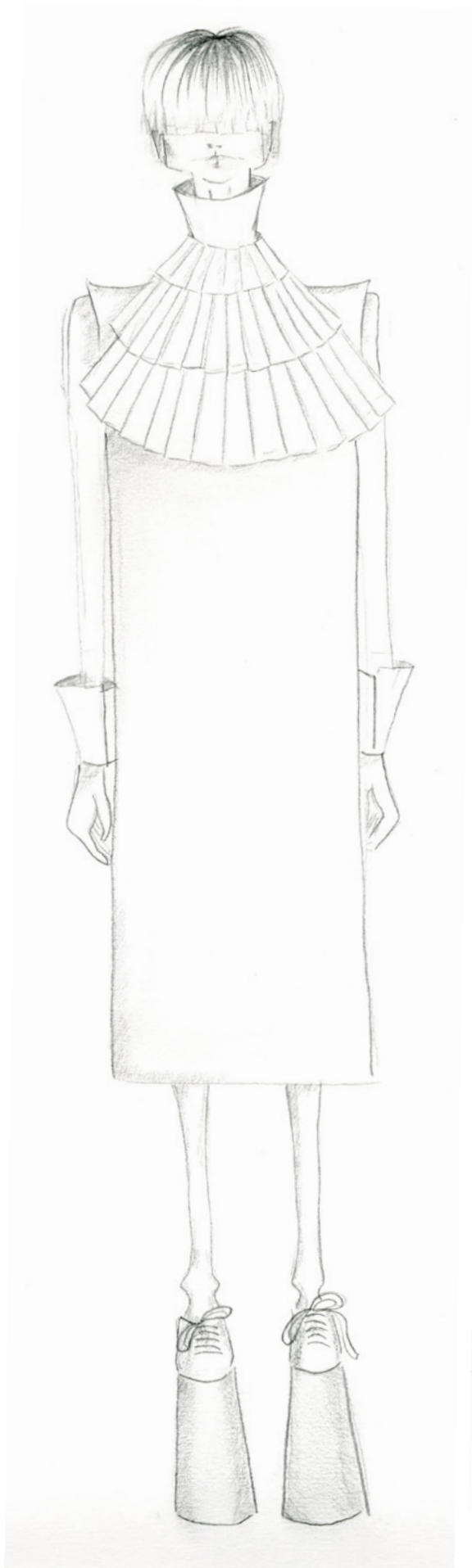

**EERO LUNDEN
OCH
MARKUS
WIKAR**

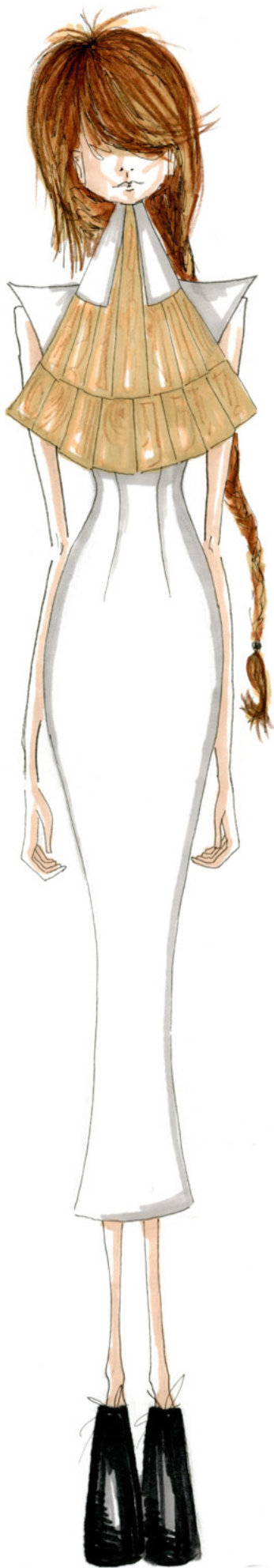
SKISSER

SLUTGILTIGA SKISSER

FORMSPRÅK

För mig är formspråket väldigt viktigt i ett verk. Det är det första man ser på långt håll, och man skapar snabbt ett första intryck beroende på formen.

Jag hade redan i början bestämt mig för att göra en kroppsnära kollektion, för att få fram det kvinnliga elementet. Men i mitten av processen började jag tvivla på mig själv och började fundera på långa raka linjer istället. Det syns tydligt i mina skisser hur de mittialt ändras från väldigt kurviga kvinnokroppar till raka siluetter. Även om jag fick stor inspiration från arkitektur ville jag inte att det skulle vara för självklart. Jag ville få fram det kvinnliga aspekten och inte göra det för geometriskt. Jag tycker det har en slags mystik och bibehåller en intressanhet då det inte är för självklart eller uppenbart.

Dock har jag även raka element i kläderna. Vassa kanter och tillskärningar som talar för sig. Detta ger den geometriska looken jag är ute efter.

Accessoarerna däremot behåller det avskalade hela vägen igenom. Inspirationen där kommer direkt från arkitektur, och andra former som kan ses i en storstad.

Sedan jag var liten har vi alltid haft möbler av Alvar Aalto hemma, jag har även sett hans arkitektur i Åbo och Helsingfors så länge jag kan minnas. Den strukturerade minimalismen har alltid varit väldigt tilltalande för mig. Under tiden jag arbetade med mitt examensarbete var jag runt i Helsingfors med min kamera för att studera närmare några av byggnaderna Alvar Aalto

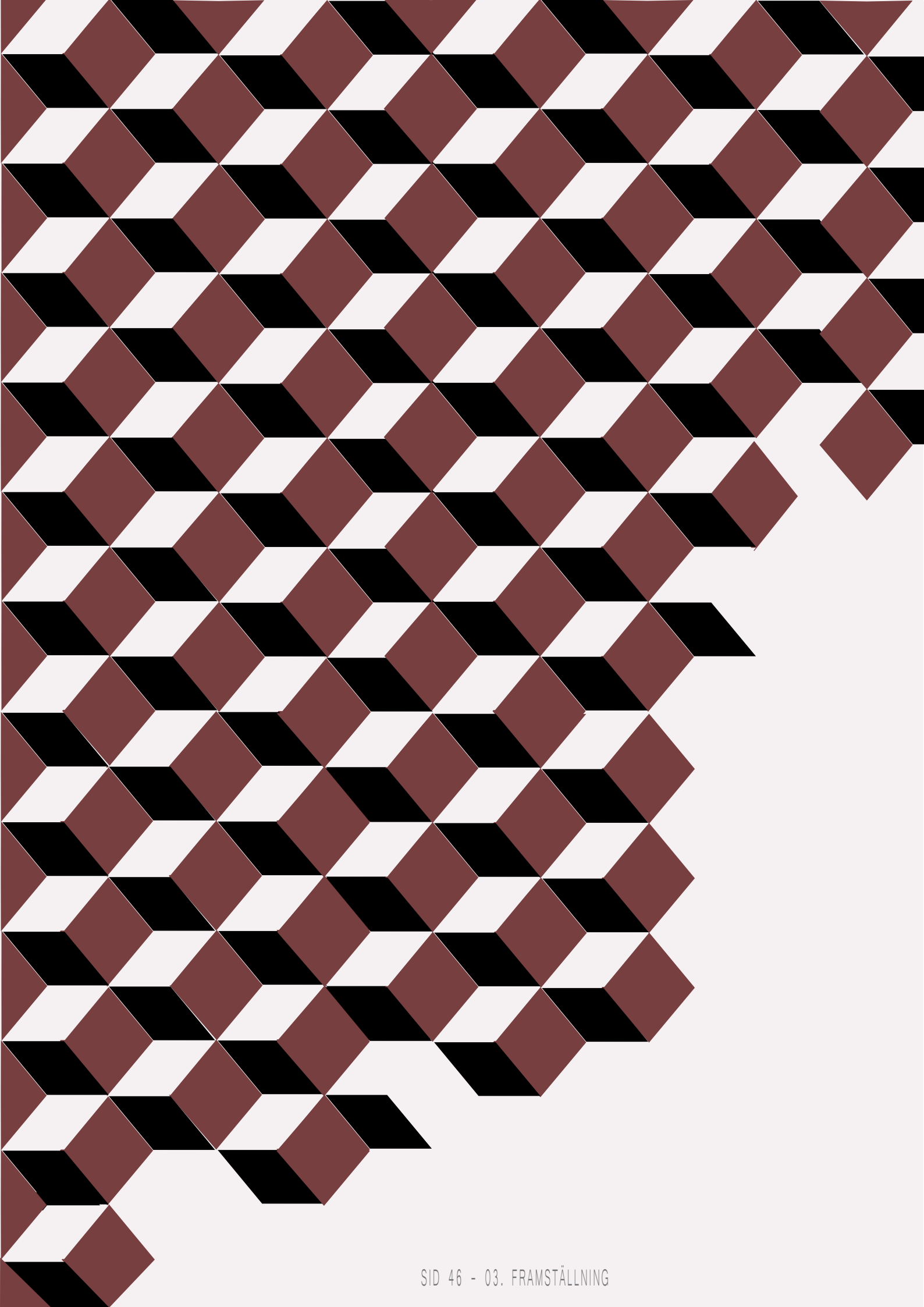
har planerat. Varenda gång blev jag begeistrad av Aaltos personliga stil som man ser tydligt i varenda verk, de otroligt enkla lösningarna och den bestående moderniteten.

På 1930-talet kom en slags trend, våg av krav på ärlighet och nytta. Jag ser det som om Aalto gick tillbaka, drog sig tillbaka till det rena, tillbaka till naturen så att säga under den här tiden. Formerna på hans verk blev ännu mera avskalade och fick mera biomorfiska former, enligt vad jag har sett och studerat på hans byggnader och möbler.

Jag kan på sätt och vis känna igen mig själv och min utveckling då jag ser på Aaltos historia som formgivare. Många gånger under mitt arbete märkte jag att jag hade planerat något väldigt detaljrikt och invecklat. Hur jag än försökte slutade det ändå med att jag for tillbaka till det avskalade. Det känns som om jag hade ett slags tvångatt gå tillbaka till de enklaste formerna som finns.

Jag tror att många formgivare ofta gör en liknande kurva i sin utveckling inom skapandet. Vid något skede då det kanske har gått för långt och det känns som om man har tappat sin egen stil, eller om man inte kan känna igen sig egen design längre, går man tillbaka där man började.

Detta inte något slags påstående, endast en tanke jag fick under processen.

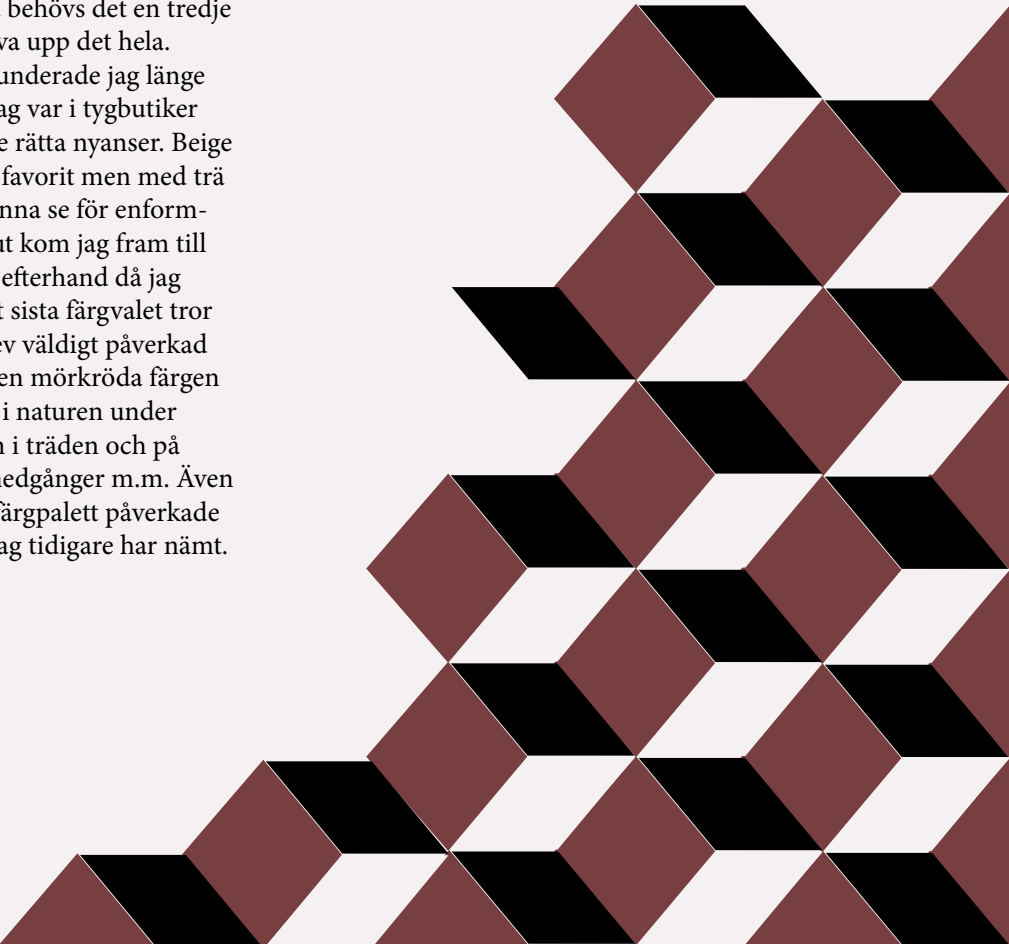
VAL AV FÄRG

Jag hade bestämt i ett väldigt tidigt skede att alla helheter skulle vara i en enda färg var för sig.

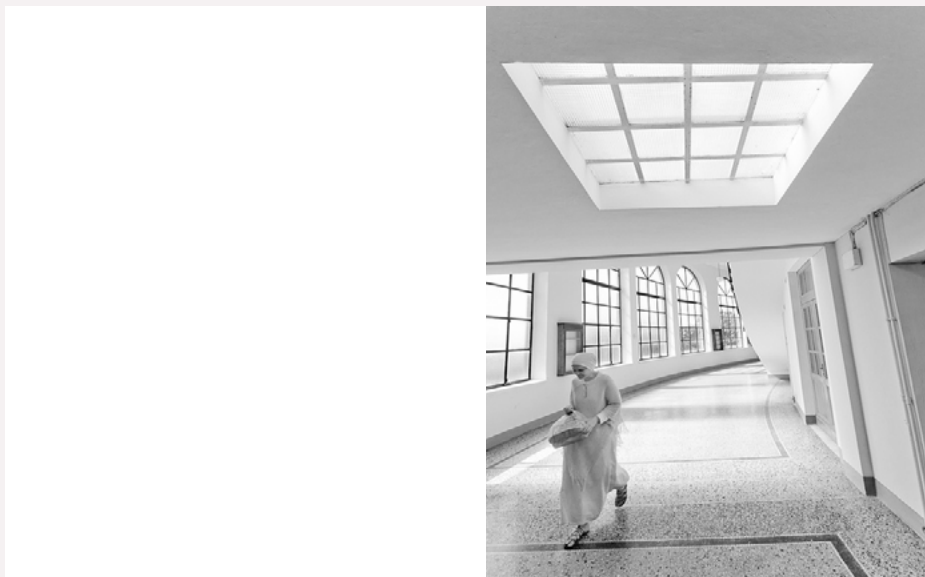
Klänningen som hade varit planerad redan länge skulle vara i vitt. En annan helhet skulle vara i svart, denna svart-vita kombinationen fick jag självklart inspiration av Coco Chanel. Hon höll sig alltid till grundfärger och oftast var det svart och vitt. Jag valde alltså att ta efter Channels principer och då kan det inte gå fel.

Den tredje färgen hade jag lite mera problem med. Vid ett skede tänkte jag att jag skulle behålla kollektionen i endast två färger, men efter mycket funderingar visste jag att det skulle bli för uppenbart och tråkigt. Eftersom kollektionen och kläderna är väldigt enkla behövs det en tredje färg för att liva upp det hela. Mörkgrönt funderade jag länge på. Men då jag var i tygbutiker fanns det inte rätta nyanser. Beige var också en favorit men med trä skulle det kunna se för enformigt ut. Till slut kom jag fram till vinrött. Nu i efterhand då jag tänker på det sista färgvalet tror jag att jag blev väldigt påverkad av hösten. Den mörkröda färgen syns överallt i naturen under hösten, löven i träden och på marken, solnedgångar m.m. Även Art Décons färgpalett påverkade mig liksom jag tidigare har nämt.

Av en slump hittade jag i tygaffären ett tyg som jag direkt förälskade mig i, en fin djup färg burgund blandat med vinrött kulör. Då visste jag direkt att det var exakt vad jag var ute efter. Så resultatet blev en färgpalett på vit, svart, vinröd och trä. Materialet för träet blev både björk och gran. De har en ganska liknande ljus nyans vilket jag var ute efter och denna ljusa nyans var det jag hade som jämförelsekulör då jag letade efter tyg.

VIT

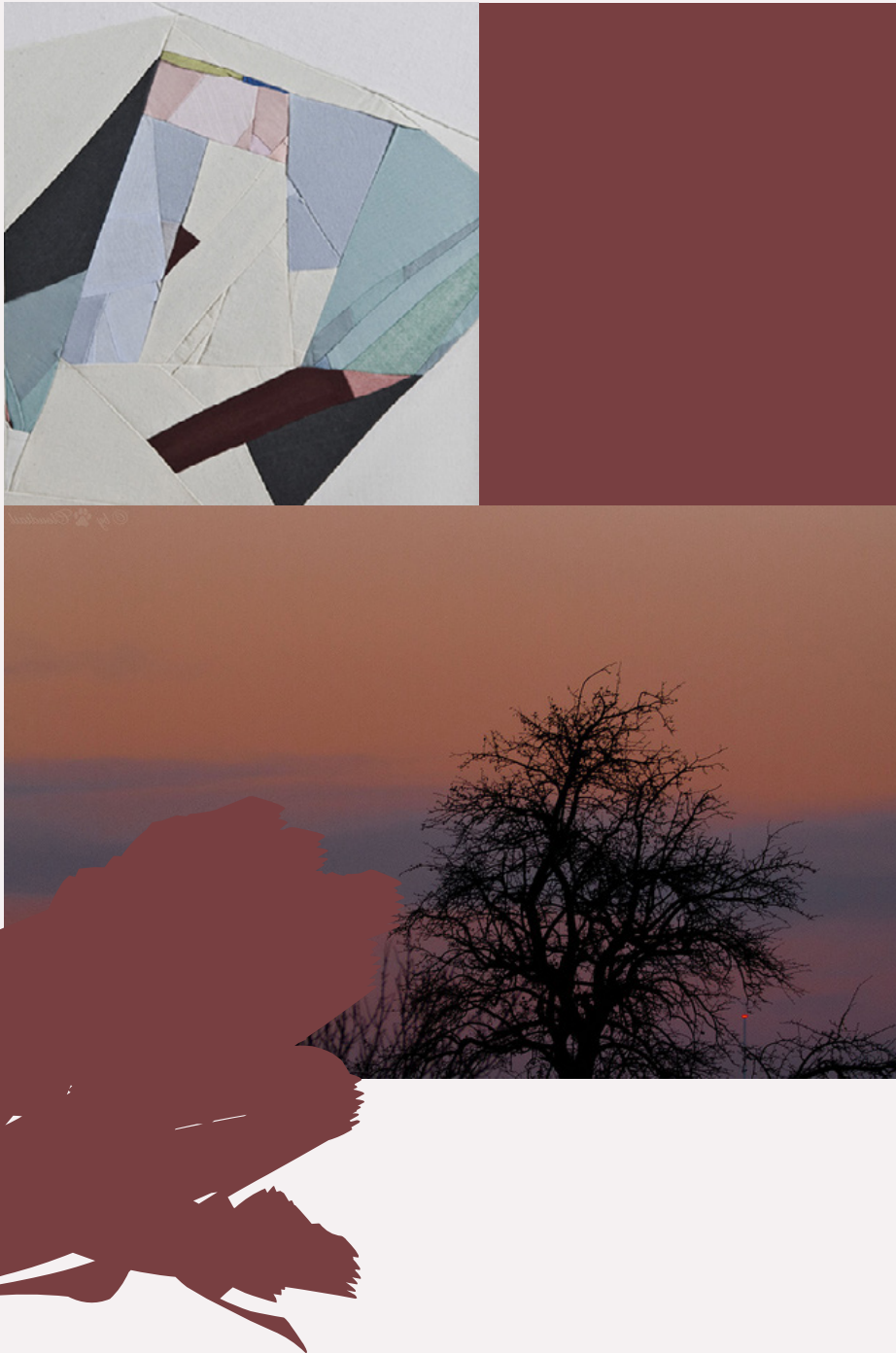
SVART

TRÄ

VINRÖD

VAL AV MATERIAL

Det var inte endast formspråket i mitt arbete som påverkades av Aalto. Även mitt andra material, det vill säga trä var något som jag och Aalto hade gemensamt. Kirmo Mikkola (Mikkola, Gummerus 1985) har beskrivit hur Aaltos förklarade sitt val av trä; "Ljudets och ljusets reflektion... Värmeledande - är i själva verket tekniska begrepp för saker, som tillsammans bildar det mystiska begreppet trivsel.

Trä som material är så nära naturen vi kan komma då vi skapar något. Många associerar finsk design med trä element, speciellt ljus björk. Kanske det är Aalto som har lagt ett så hårt fäste för vårt finska designarv eller så kan det vara den nordiska naturen som påverkar den finska formgivaren så starkt.

Jag hade vid ett tidigt skede bestämt mig för att använda mig av en ljus tränyans. Det finns många vackra träsorter men efter mycket jämförande valde jag till sist björk och gran. Färgerna på träsorterna var perfekt. Björk valde jag eftersom det är väldigt lätt att få tag på det och på grund av dess låga pris, och granen för dess lätthet.

Jag vet inte själv varför jag valde trä sist och slutligen, men som jag nämnde i inledningen bestämde jag mig att följa min intuition och inte ifrågasätta mina egna val desto mera. Men

det kan bra vara ett undermedvetet val, såsom jag hade citerat Aalto. Trä är ett tryggt, bekvämt och naturligt element för oss finnländaren, och jag tror det faller naturligt för oss att använda det.

Dock gjorde jag ett undantag med det osymmetriska halsbandet. Eftersom triangelbitarna skulle bli så stora kunde jag inte använda normala träplankor som jag gjorde tidigare. Även tiden var emot mig så då bestämde jag mig för att använda fanerskivor. Till utseende har det nästan samma effekt som gran och björk så det fick gå, och resultatet blev jag även väldigt nöjd med.

PROTOTYPEN

HALSBAND

TILLVERKNING

Jag började med att tillverka prototyper av träaccessoarerna. Jag använde mig av paff och testade mig fram på olika storlekar och mått. Efter några olika tester kom jag fram till den slutliga modellen. Likaså var de med de två andra halsbanden. Jag hade en väldigt klar bild i huvudet vad hur jag ville att det skulle se ut så det gick snabbt och enkelt. Men trots det fanns det svårigheter på vägen. Eftersom halsbanden var såpass präktiga och stora var det klart att de kommer att väga en hel del. Dessutom skulle materialet vara trä vilket skulle göra det ännu tyngre. Det andra problemet var även om jag kom på en idé var det inte alltid möjligt eftersom stelheten av trä som material. Vanligtvis arbetar jag alltid med tyger som formar sig enligt kroppen så jag vet hur det betar sig och hur tyget lever medan trä hade jag aldrig arbetat med förr. Så jag visste att detta skulle bli en utmaning. Men samtidigt visste jag att dessa plagg inte skulle vara praktiska eller funktionsdugliga, så därför kunde jag inte fundera på om de var bekväma eller inte.

Jag för många gånger helt ur spår med planeringen. Jag tappade greppet om vad jag egentligen var ute efter, vilket kan hända om man planerar något en längre tid. Vid ett skede bestämde jag mig för att göra en klänning av tändstickor. Jag köpte massvis med tändstickor och började planera och skissa. Tillslut förstod jag att idén var helt absurd och gick tillbaka till den ursprungliga idén. Så här hände det många gånger, vilket fördröjde på tiden. Men ju mera jag tvivlade och testade på annat

blev jag säkrare på det jag höll på med.

Även själva plaggen var en utmaning. Eftersom jag ville skapa något som varken utsålar mode eller kategoriseras som konst var det svårt att skapa något mittemellan. Dessutom ville jag göra en enhetlig minikollektion så det räckte inte att man kom på en idé. Men någonstans var jag tvungen att utgå ifrån och jag bestämde mig för att behålla den första idén jag fick redan på våren. Det var en enkel vit klänning med en kroppsnära siluett. Ryggen var bar och klänningen nådde ner under knäna. Det var alltså min startpunkt för hela projektet och nästa steg var att planera de två resterande plaggen.

Jag arbetade några veckor med att bestämma mig för resten av plaggen. Det var tidskrävande men jag blev nöjd till slut. Jag fick den minimalistiska looken jag sökte efter. Många gånger kom jag på mig själv då jag planerat stora af-tonklänningar med de invecklade lösningarna, eller de mest vardagligaste och all dagliga kläderna. Det var bara att börja om och försöka fundera ut vad det varn jag egentligen ville komma med. Jag gjorde toiller på alla plagg, vissa var mera tidskrävande än andra.

Efter planerande blev det dags att köpa tyg. Tyvärr fanns det inte lika mycket alternativ som jag hade hoppats på. Jag visste precis vad jag letade efter, ett styvt tyg som såg väldigt stramt ut samtidigt som det var skulle vara lätt att forma. Det skulle såklart

bli tyg av syntetiska fiber eftersom det var ett så speciellt material jag var efter. Men än en gång var det inte praktiska vardagskläder jag skulle tillverka, mera än installationer eller verk utan stämpel.

Fastän kläderna var väldigt enkla märkte jag att det gjorde arbetet svårare. Ju rakare linjer eller ju mera kroppsnära det blev, desto lättare blev det att se alla detaljer och tyvärr även små misstag. Många gånger måste jag sy om och om ända tills det fick sitt perfekta utseende som jag var ute efter. Även om jag hade gjort toiller till allting kunde det riktiga tyget skilja sig från toilletyget så att några små bearbetningar krävdes efteråt.

Då jag hade sytt alla plagg var det dags att börja tillverka halsbanden och skorna.

Jag hade alltså även bestämt mig för att tillverka skor. Jag lämnade processen att arbeta med trä medvetet till sist eftersom jag visste att detta skulle bli en ordentlig utmaning. Från början hade jag planerat att göra allting på egen hand, men då jag kom till skolans träsal och insåg jag att jag inte hade tillräckligt kunskap för att kunna utföra arbetet varken säkert eller på ett bra sätt. Det skulle inte bli ett fint resultat. Mitt nästa steg var att hitta hjälp, någon som skulle kunna hjälpa mig hela vägen och samtidigt även undervisa mig. Eftersom trä är ett intressant material vill jag gärna arbeta med det på nytt, därför vill jag få ut så mycket som möjligt av denna process. Bara för att detta är ett examensarbete ville jag inte gå på det trygga, jag ville även lära

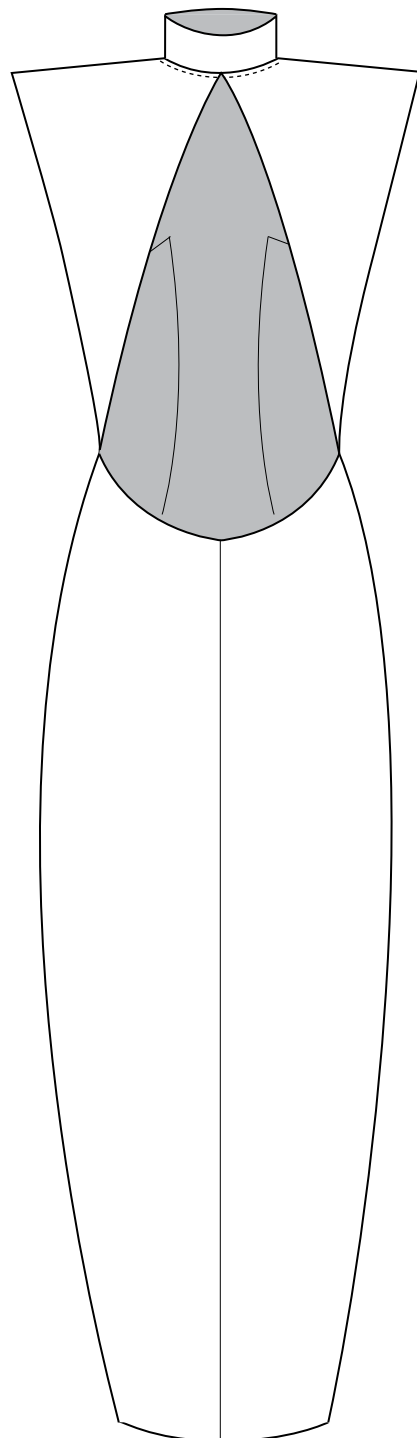
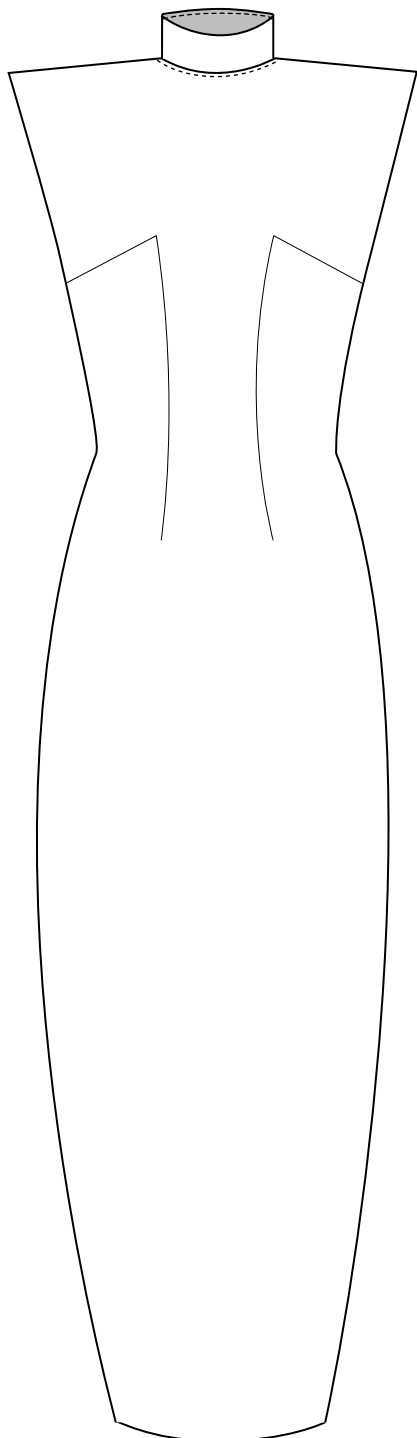

mig något nytt och dra ut på mina personliga kunskaper och gränser.

Min farfar Egil Essén kom till min nöd. Han har tillgång till en träverkstad där vi kunde arbeta med mina produkter. Det var väldigt lärorikt och kul. En skön omväxling från sömnadssalen. För att arbeta med trä behöver man en stor mängd koncentration, noggrannhet och precision. Oerhört mycket material gick det till dessa accessoarer och skor. fastän de ser små ut gick det över 6 meter trä till användning!

Skorna var det största och mest krävande arbete. Till det ena paret hade jag valt en färdig sko som grund. Till den skulle jag tillverka ett högt botten som skulle sitta fast i skon vilket betydde att botten skulle utgå exakt från samma form som skon. Den andra skon skulle vara en platt sandal med läder remmar. Den andra skon var oerhört mycket enklare att tillverka än den första, eftersom jag vill forma skon med

botten så att de skulle passa perfekt ihop. Jag utgick från min skostorlek, det vill säga 37, och började med att rita ett mönster utgående från min fot och sedan gjorde jag vissa ändringar beroende på hur jag ville att formen på själva skon skulle se ut. Efter det började jag tillverka, såga ut bitar, limma ihop och slipa. Halsbanden var lite enklare än skorna. Där handlade mest om att göra exakta mätningar och med cirkelsåg såga ut bitarna. Som finnish använde jag ett trävax. Jag ville att det skulle se så naturligt ut som möjligt så jag valde ett matt genomsynligt osmo vax. Den första skon sprayade jag svart men även den fick en vax ytan som slutfinish.

TEKNISKA RITNINGAR

OCH

PRODUKTKORT

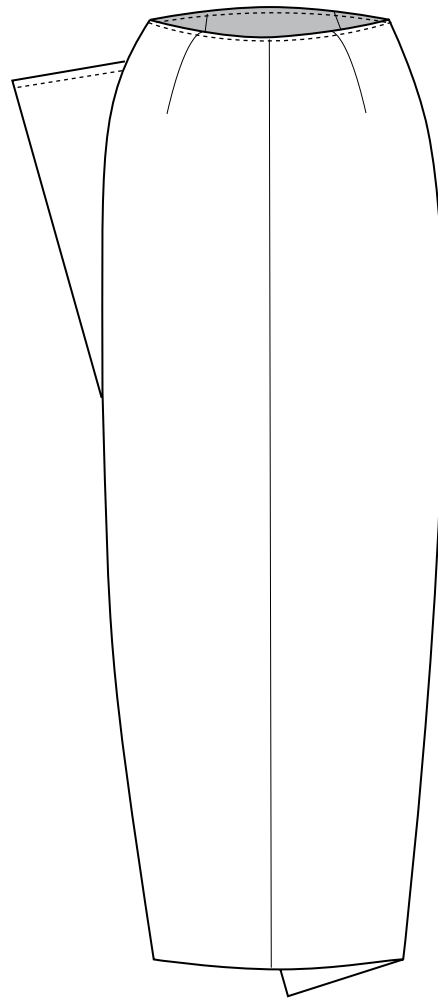
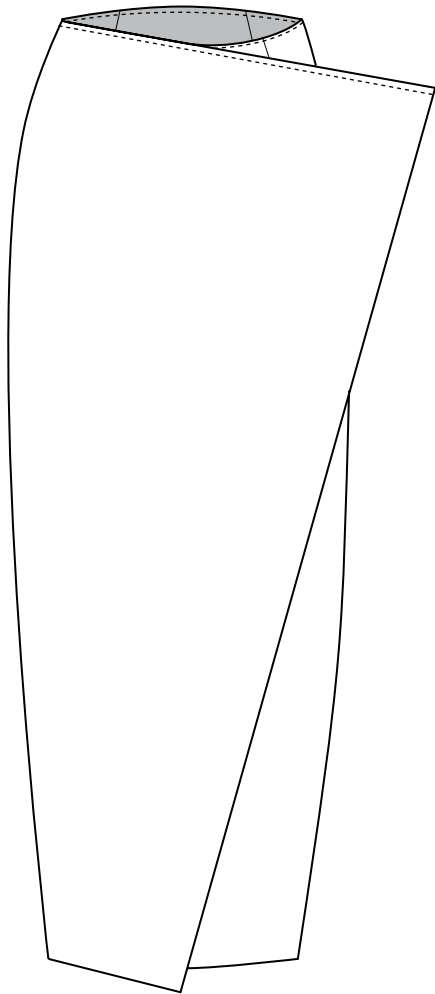
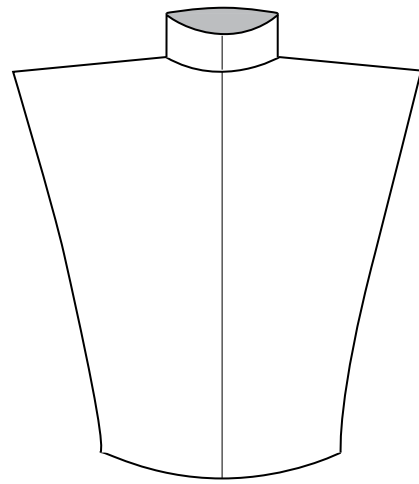
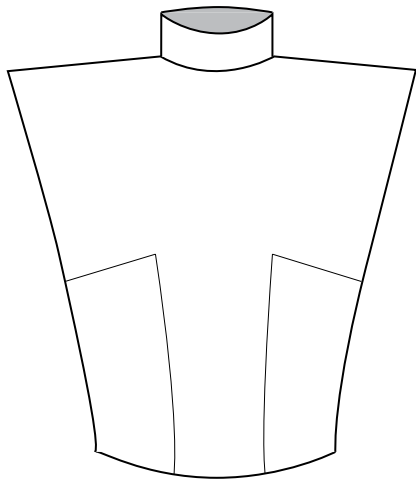
NOVA dress

Measurments	Size S
Front Chest	46 cm
Front waist	35 cm
Shoulder	14,5 cm
Neckline	23 cm
Collar center front	4 cm
Collar center back	4 cm
Center Front	115 cm
Back cleavage	46 cm
Seam at back	21 cm
Zipper length	24 cm
Side seam	93 cm
Bottom width	70 cm

Quality: 100% Satin Polyester, Lining: Acetate

Trim details:

Zipper center back	Invisible zipper	Tone in
tone		
Hook and eye at cb collar	2 pairs	Black

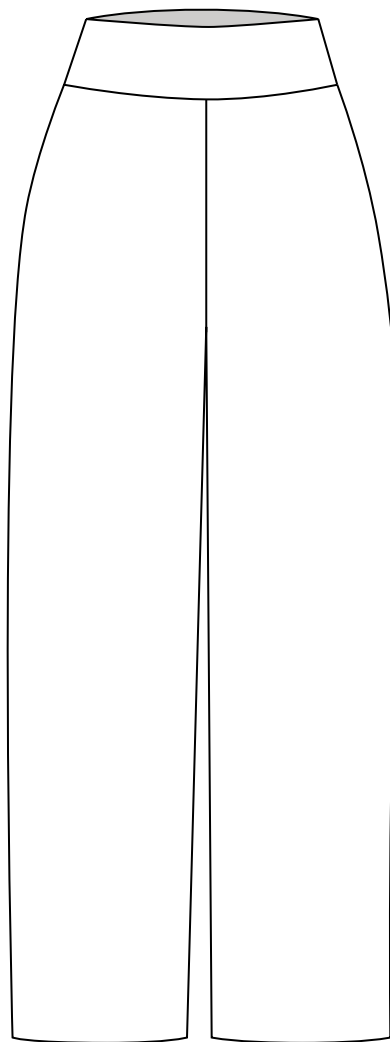
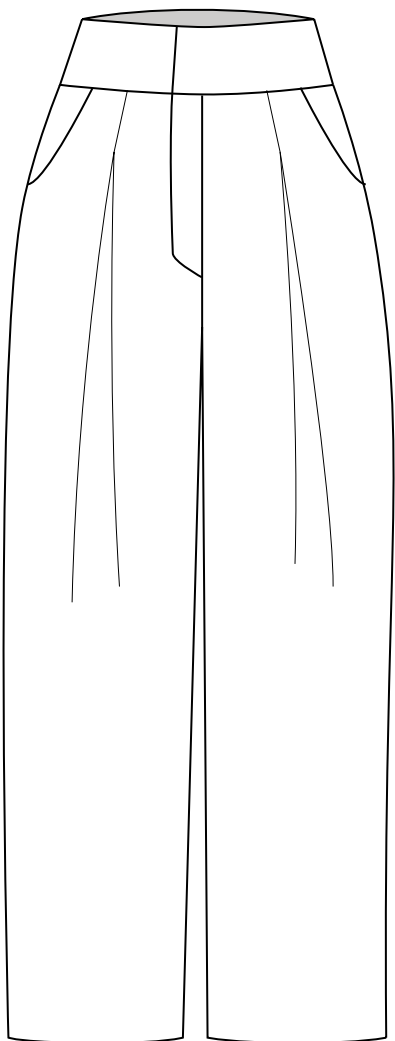
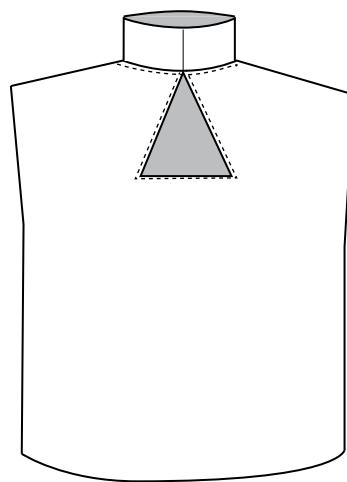
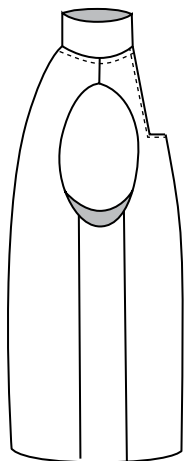
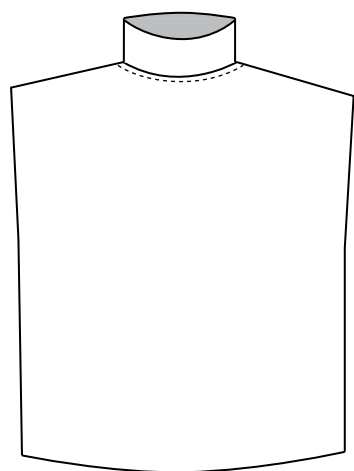

VALA top

Measurments		Size S
Chest		82 cm
Shoulder		13,5 cm
Neckline		14,5 cm
Collar center front		6,5 cm
Collar center back		6,5 cm
Center front		35 cm
Center back		26 cm
Armhole depth		19 cm
Side seam		16 cm
Bottom width		66 cm
Quality: 98% Cotton, 2% Elastan, Lining; 100%, Lining the same		
Trim details:		
Zipper center back	jacket zipper	Black

VALA skirt

Measurments		Size S
Waist		68 cm
Side seam		74 cm
Seam at back		18 cm
Zipper length		21 cm
Front flip fr. side seam		66 cm
Bottom width		68 cm
Quality: 98% Cotton, 2% Elastan, Lining; acetate		
Trim details:		
Zipper center back	Invisible	Tone in tone

ELNA top

Measurments	Size S
Chest	42 cm
Shoulder	14,5 cm
Neckline	24 cm
Collar center front	4,5 cm
Collar center back	4,5 cm
Center front	39 cm
Center back	41,5 cm
Triangle height	12 cm
Triangle length	10 cm
Side seam	22 cm
Bottom width	96 cm

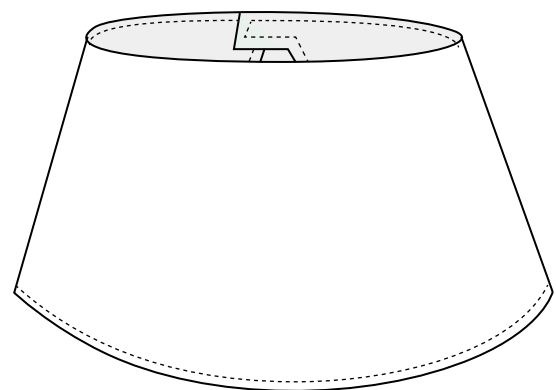
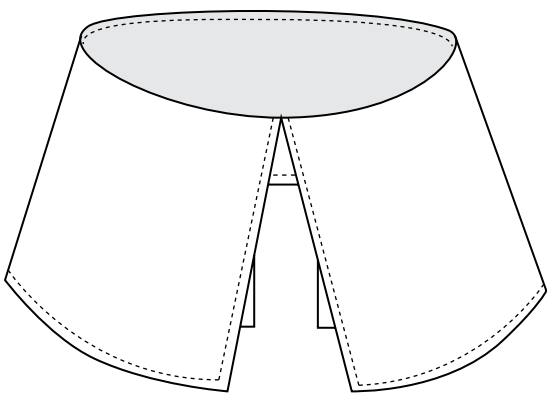
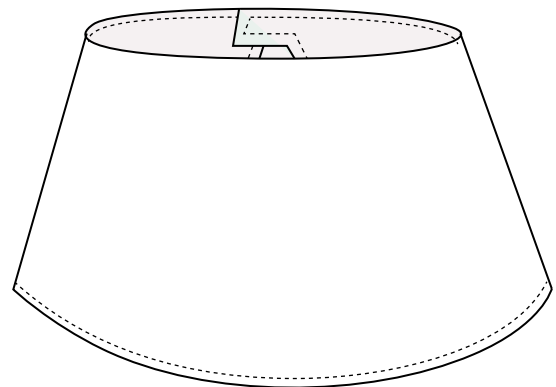
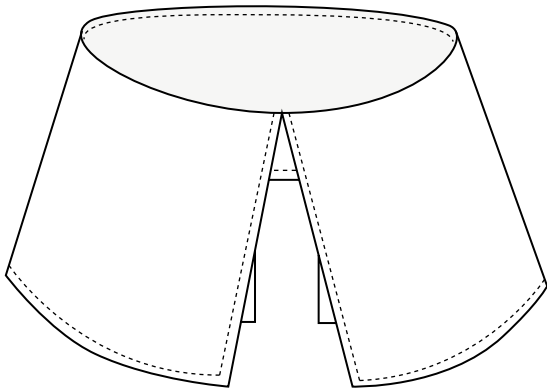
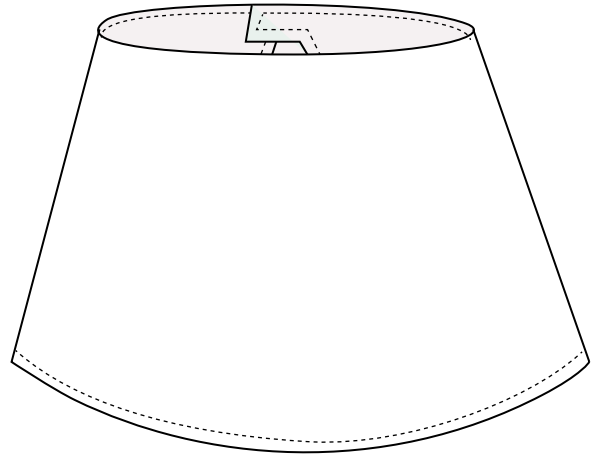
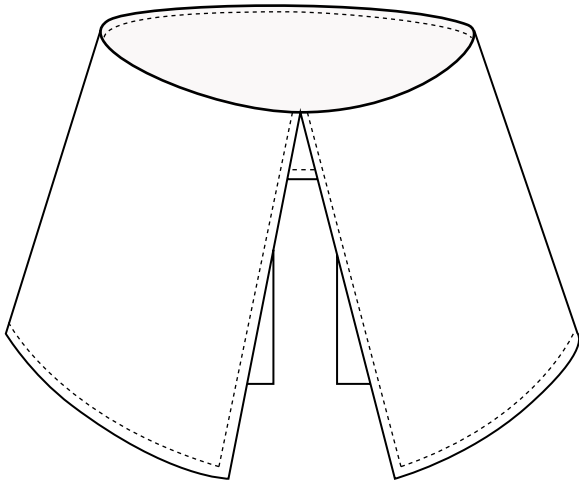
Quality: 98% Cotton, 2% Elastan, Lining: Acetate

Trim details:

Zipper center back	jacket zipper	Black
Hook and eye at cb collar	2 pairs	Black

ELNA trousers

Measurments		Size S
Waist		64 cm
Thigh		68 cm
Inseam		62 cm
Bottom leg		44 cm
Front rise		59 cm
Back rise		42 cm
Zipper length		23 cm
Waistband width		33 cm
Pocket length		16 cm
Pocket width		6 cm
Quality: 95% Polyester, 5% Elastan		
Trim details:		
Zipper	trouser zipper	Black
Hook and eye at cb collar	3 pairs	Black

VALA collar

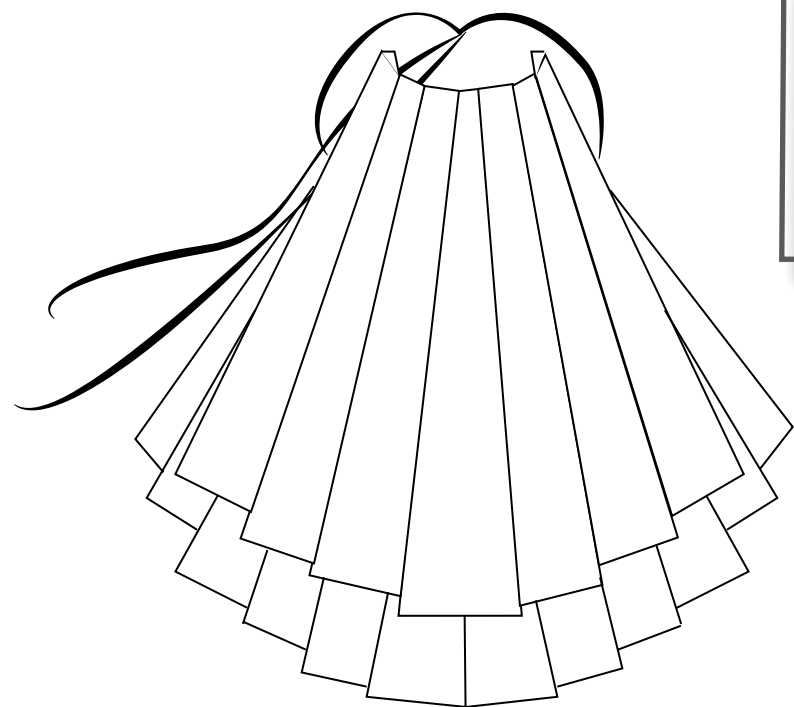
Measurments:		One
Center front		
Center back		11 cm
Length		11 cm
		47 cm
Quality: 98% Cotton, 2% Elastan		
Trim details:		
Hook and eye at cb collar		Black

ELNA collar

Measurments:		One
Center front		
Center back		10 cm
Length		10 cm
		47 cm
Quality: 98% Cotton, 2% Elastan		
Trim details:		
Hook and eye at cb collar	1 pair	Black

NOVA collar

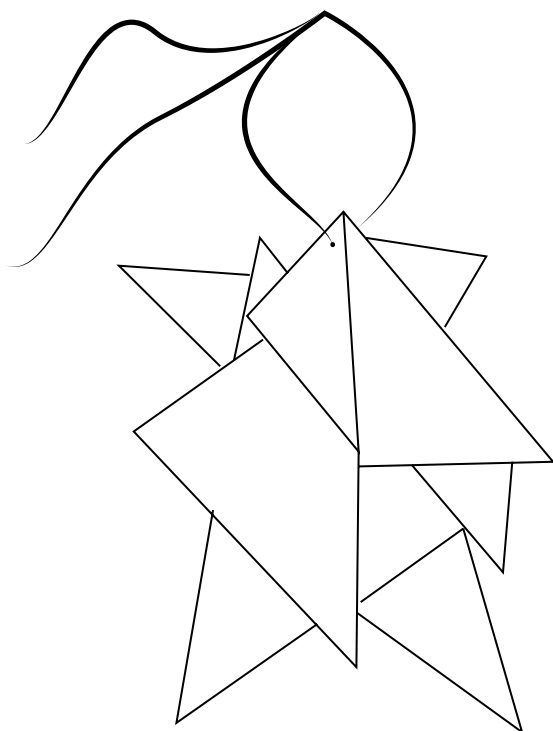
Measurments:		One
Center front		
Center back		9 cm
Length		9 cm
		47 cm
Quality: 100% Satin Polyester		
Trim details:		
Hook and eye at cb collar		Black

SURI necklace

Measurements: One size

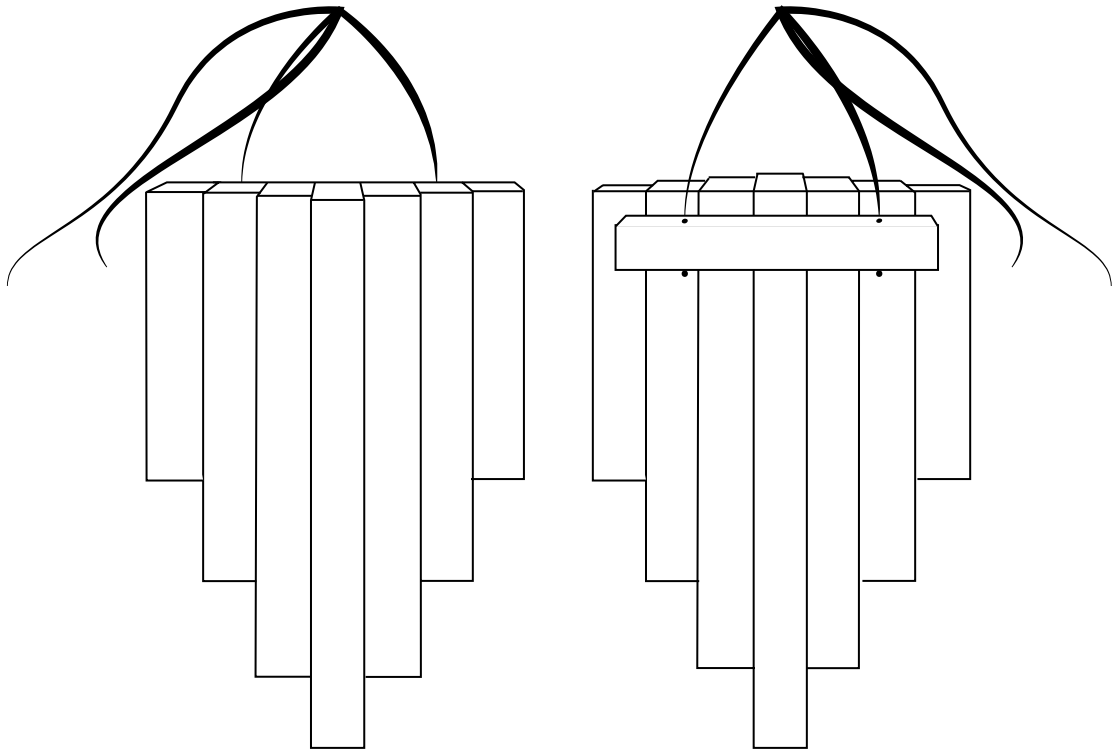
Quality: Birch, leather string

LUMI necklace

Measurements: One Size

Quality: Birch plywood, leather string

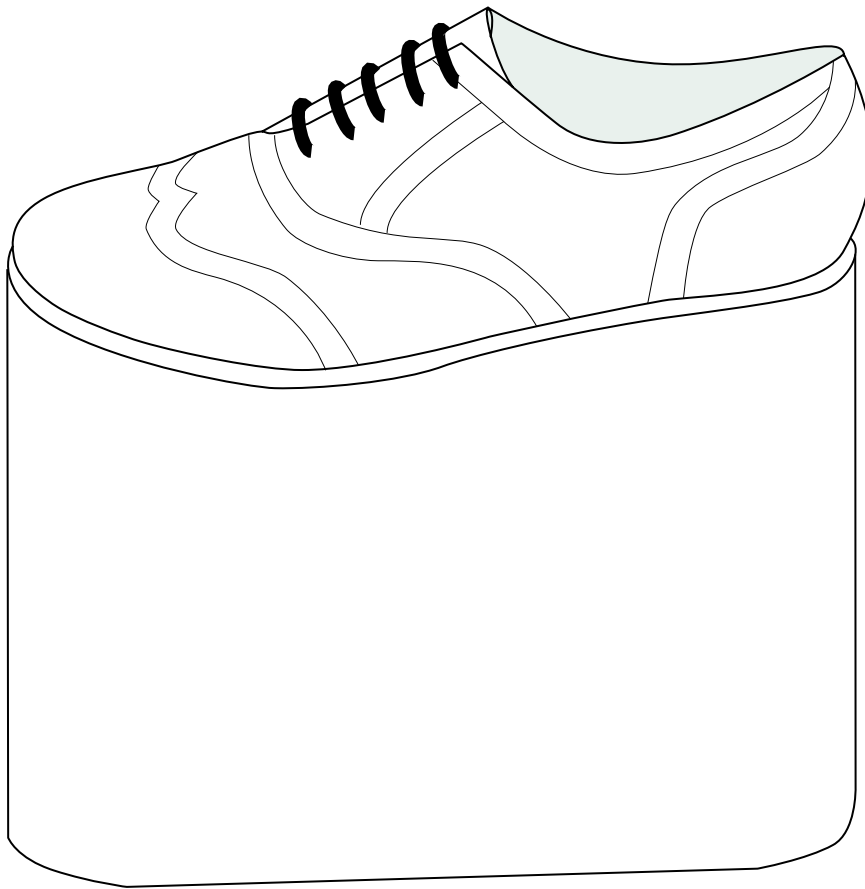

RANDI necklace

Measurments:

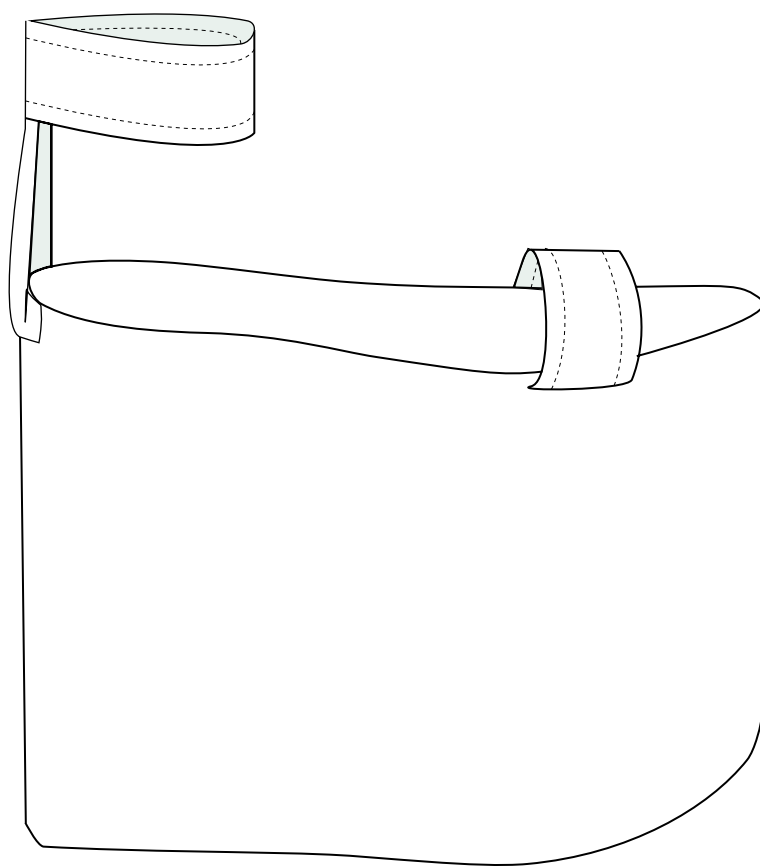
One Size

Quality: Birch, leather string

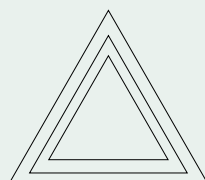
DAKOTA shoe

Measurments:	37
Platform height	14,8 cm
Quality: 100% Leather, platform; spruce	

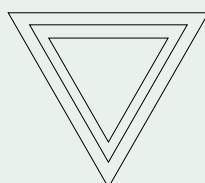

DORA shoe

Measurements:	37
Platform height	14,8 cm
Quality: 100% Leather, platform; spruce	

04. RESULTAT

NO
VA

&SURI
&DAKOTA

VA

LA

& LUMI
& DORA

SID 87 - 04. RESULTAT

EL
NA

&RANDI
&DORA

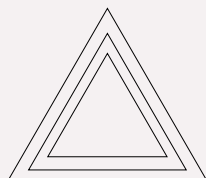

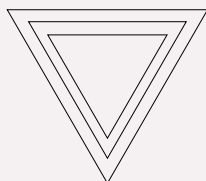

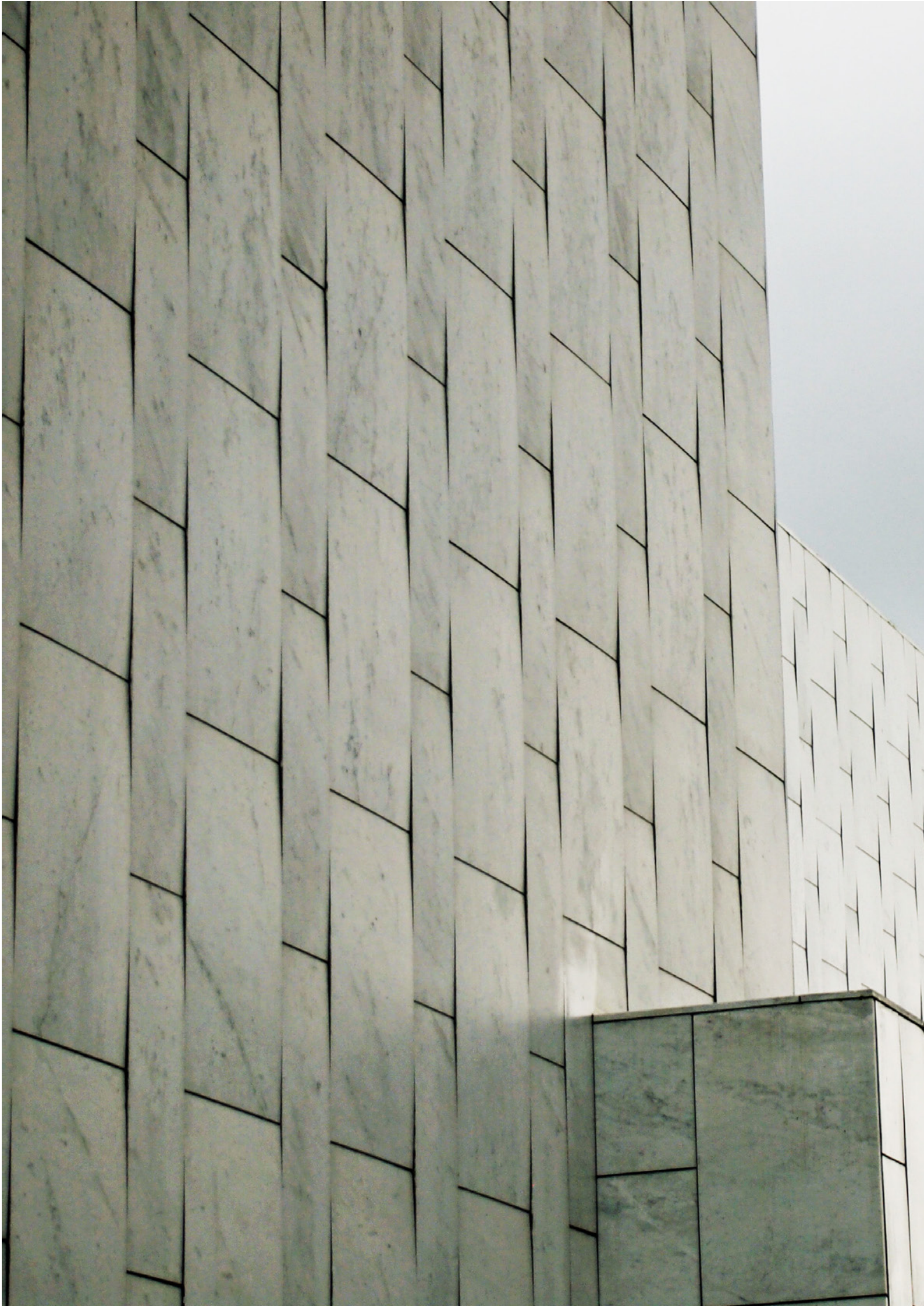

05.
SLUTORD

SLUTORD

Under tiden jag skrev och tillverkade mitt examensarbete fick jag väldigt mycket aha-upplevelser om konst och mode, och även en ny inställning för det hela. Numera känns omöjligt att endast designa eller skapa något utan mening. Allting har en tanke bakom sig eller en mening, vilket har gjort skapandeprocessen för mig väldigt mycket djupare och viktigare.

För att kunna vara en skapare, designer eller konstnär, tycker jag att det är väldigt viktigt att man vet varför och åt vem man skapar. Om det är konst eller mode är sist och slutligen inte huvudsaken. Huvudsaken är att man har funderat och ifrågasatt sig själv.

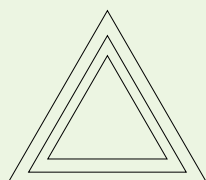
Alexander McQueen har sagt; Konst är estetiskt och mode är kommersiellt. Jag anser att modet har uppnått toppen inom kommersialitet. De stora butikskjedjorna kan jämföras med McDonalds.

Man får vad man vill ha för hur lite pengar som helst. Är detta slutet för modeindustrin? Hela tiden blir de stora modehusen samarbetspartners med billiga kjedjor. De säger att de vill att modet ska nå alla, men jag själv tror det är pengarna det sist och slutligen handlar om.

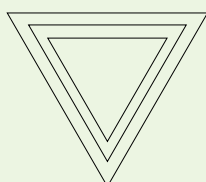
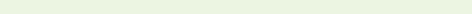
De stora marknadskrafter och den svåra ekonomi är det som styr utvecklingen och verkligheten inom mode, vilket är väldigt trist.

Konst i andra hand har aldrig varit något allmänheten har strävat efter på samma sätt som mode. Förmodligen kommer det att ligga tryggt en lång tid framåt med en explosivartad ny genre, den moderna konsten, där gränser är endast ett minne blott.

Jag har kommit fram till att det finns mera likheter mellan mode och konst än vad jag trodde. Fastän jag tar upp ämnet med en allvarlig ton och ifrågasätter saker och ting vill jag att man ska försöka bibehålla tanken om mode som ett positivt, glatt uttrycksätt som är tillgängligt för oss alla, sist och slutligen är mode här för att underhålla oss.

06. KÄLLFÖRTECKNING

KÄLLFÖRTECKNING

Alisson Bancroft, *Inspiring Desire: Lacan, Couture, and the Avant-garde Fashion Theory: The Journal of Dress, Body & Culture*, Volume 15, Number 1, March 2011, New York: Berg Publishers, sid 67-82.

Tonie Lewenhaupt (2010), *Inte Bara Mode, samhället som modeskapare*, Stockholm: Atlantis

Lotta Lewenhaupt (2004), *Tankar om mode*, Stockholm: Prisma, sid 24-27, sid 67-73, sid 150-165

Stephen Little (2007), *...isms, understanding art*, Universe, sid 118-127

Icons of Fashion, the 20th century, Prestel (2005), sid 105-137

Ernst Billgren och Martti Anhava (2008) *Mitä on taide ja sata muuta tositärkeetä kysymystä*, Helsinki: Teos, sid 35-87

Art and Fashion, The impact on art on fashion and fashion on art, Alice Mackrell, Batsford 2005, sid 10-15, sid 79-156

Esteettinen Taidemääritelmä, Jyri Vuorinen, Tietolipas 138 Suomen Kirjallisuuden seura, Tampereen Pikakopio 1995

Kirmo Mikkola (1985), *Aalto*, Helsinki: Gummerus 1985, sid 46

Robert Cumming (2005), *Taide*, London: Dorling Kindersly, sid 101- 120

BILDFÖRTECKNING

Bildkollage sid 48, bild 2, sjukhushall. Via Flickr. Foto: Riccardo Romano
<http://www.flickr.com/photos/pixx0ne/5841365247/sizes/z/in/photostream/> (Hämtad 29.10.12)

Bildkollage sid 49, bild 3 , panter. Via Flickr. Foto: Patrick Bouquet
<http://www.flickr.com/photos/pattoise/5428174478/sizes/z/in/photostream/> (Hämtad 29.10.12)

Bildkollage sid 50, bild 2, träbitar. Via Flickr. Foto: Gioconda Beekman.
<http://www.flickr.com/photos/cloette/7321539914/sizes/c/in/photostream/> (Hämtad 29.10.12)

Bildkollage sid 50, bild 3, öken. Via Flickr. Foto: Tord Sollie
<http://www.flickr.com/photos/turbotoddi/4452466294/sizes/z/in/photostream/> (Hämtad 29.10.12)

Bildkollage sid 51, bild 3, solnedgång. Via Flickr. Foto: Cloudtail
<http://www.flickr.com/photos/blacktigersdream/6654334573/sizes/z/in/photostream/> (Hämtad 29.10.12)

Andra bilder, skisser en mönster är skrbentens egna.

CITATFÖRTECKNING

Oscar Wilde, *Tankar om mode*, Stockholm: Prisma, sid 107

TACK TILL,

Emil för stöd och tålamod
Mamma och Pappa för hjälp och stöd
Faffa för kunskap och hjälp
Modellen och syster Amanda för tips och hjälp
Petter för snickerihjälp
Fotografen Johan Robertsson
Min handledare Tuula för alla råd

och alla andra som har orkat diskutera och lyssna.

TACK!

FRIDA ESSÉN
2012